Ўзбекистон овози

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РУЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 176 (21. 043) 1991 йил 10 сентябрь, сешанба • Рўзнома йилига 256 марта чиқади. • Баҳоси 8 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ ФАВҚУЛОДДА XXIII СЪЕЗИ ОЛДИДАН

Фақат янгиланган партия билан

Бугун Ўзбекистон Компартияси Қорақалпоғистон Республика ташкилотининг навбатдан ташқари XXXII конференцияси бўлди. Унда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссияси қўшма пленумининг якунлари ва республика партия ташкилотининг биринчи галдаги вазифалари кўриб чиқилди. Конференцияда Қорақалпоғистон Республика партия комитетининг биринчи котиби Д. Н. Шамшетов маъруза қилди.

Нутқларда бир гуруҳ олий мансабдор шахслар август ойида амалга оширган ғайриконституциявий тўнтариш жамиятни фалокат ёқасига олиб келгани, мамлакатдаги сиёсий вазиятни янада ўткирлаштириб юборгани таъкидланди. КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ва Котибияти раҳбарияти ортодоксал қисмининг масъулиятсизларча тутган субутсиз йўли партиянинг сиёсий обрўси жуда тушиб кетишига олиб келди.

Конференция Ўзбекистон Компартиясининг истиқболдаги тақдиридан ташвишга тушиб, Қорақалпоғистон кўпчилик коммунистларининг, фикрини ифодалаб, фавқулодда XXIII съездга сайланаётган делегатларга партияни чуқур ислоҳ қилиш зарурлигига асосланиб ишлаб чиқилган йўлни кўпчилик бўлиб биргаликда ҳимоя қилишни топширди. Партия республиканинг гуллаб-яшнашига ҳалол ва беғараз хизмат қилишга тайёр турган барча фуқаролар учун очиқ бўлиши керак. Партиянинг ташкилий тузилмаларини такомиллаштириб, унинг фаолияти усуллари, методлари, шаклларини тубдан ўзгартириш натижасидагина олдимизга қўйилган мақсадга эришиш мумкин. Янгиланган партия Дастури билан Низомида Қорақалпоғистон республика партия ташкилотининг мақоми алоҳида мустаҳкамланиши лозим, унда партиянинг тузилиши, ташкилий, кадрлар масалалари ва бошқа бир қанча масалаларда, янгитдан тузилаётган марказий партия органларида унинг тегишли вакиллари бўлиши масалаларини ҳал этишда мустақиллик назарда тутилиши лозим.

Халқ депутатларининг навбатдан ташқари сессиясида қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг асослари тўғрисида»ги Қонунни маъқуллаган конференция Қорақалпоғистон Олий Кенгашининг коммунист раҳбарларга, халқ депутатларига Ўзбекистон Республикаси билан икки томонлама шартномалар ҳамда битимларни ишлаб чиқиш ва имзолаш ишларини тезлаштиришни топширди.

Ўзбекистон Компартиясининг фавқулодда XXIII съездига делегатлар сайланди.

* * *

Хоразм вилояти навбатдан ташқари XXV партия конференциясининг иши танаффусларни ҳисобга олганда атиги уч соатга яқин давом этди. Хоразм вилоят партия комитетининг биринчи котиби Р. М. Худойбергановнинг «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг 23 августда бўлган қўшма пленуми якунлари ва вилоят партия ташкилотининг вазифалари» мавзусидаги маърузаси нисбатан қисқа бўлди.

Маърузачи ва сўзга чиққан нотиқлар мамлакатдаги ишлар аҳволини таҳлил қилдилар, давлат тўнтаришига бўлган уринишни қораладилар, август ойида рўй берган фожиали воқеалар даврида республика ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, вилоят комитети раҳбариятининг тутган йўли ҳамда амалий ишларини қўллаб-қувватладилар.

Конференция Хоразм коммунистлари, вилоятнинг барча меҳнаткашлари фуқаролар тотувлигини таъминлаш, ҳар бир кишининг муносиб турмуш шароитларини вужудга келтириш учун бундан кейин ҳам изчил йўл тутишларига, ўзларининг фаол ва аниқ бир мақсадга йўналтирилган ташкилотчилик ва сиёсий ишлари билан партия обрўсини оширишларига ишонч билдирди.

Конференцияда Ўзбекистон Компартиясининг навбатдан ташқари съездига делегатлар сайланди.

* * *

Қаршида вилоят партия ташкилотининг навбатдан ташқари XXI конференцияси бўлди.

Қашқадарё вилоят партия комитетининг биринчи котиби Т. П. Хидировнинг маърузасида ва мунозараларда сўзга чиққан кишиларнинг нутқларида Ўзбекистон қўлга киритган мустақиллик қонуний эканини, бу жараёнда партиянинг ўрни муҳим аҳамият касб этаётгани таъкидланди.

Кўп партиялилик, демократиялаш, бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтиш, аҳолини, айниқса камбағал табақаларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни кучайтириш шароитида партия ишининг мураккаблашиши партия мафкураси, дастурий мақсадлари ҳамда тузилмаларини, унинг фаолият услубини ҳар бир минтақанинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олиб қайта кўриб чиқишни тақозо этади, дейишди нотиқлар.

Конференцияда Ўзбекистон Компартиясининг фавқулодда XXIII съездига делегатлар сайланди.

Конференцияда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби А. И. Икромов нутқ сўзлади.

* * *

Андижонда вилоят партия ташкилотининг навбатдан ташқари конференцияси бўлди. Андижон вилоят партия комитетининг биринчи котиби К. Х. Холмирзаев маъруза қилди.

Конференцияда республика Компартияси Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг пленуми рўй берган фожиали воқеаларга мамлакатни ҳалокат ёқасига олиб келиб қўйган ғайриконституциявий давлат тўнтаришига уриниш сифатида принципиал баҳо берилди. Вилоят меҳнаткашлари партия Марказий Комитети билан республика ҳукуматининг турмуш ҳамда фаолиятнинг барча соҳаларида мустақиллик ва суверенитетни мустаҳкамлашга қаратилган изчил йўлини қўллаб-қувватламоқдалар.

Вилоят партия конференцияси делегатлари Ўзбекистон Компартиясининг бўлажак навбатдан ташқари XXIII съезди муҳокамасига партия Устави ҳамда Ҳаракат дастурини қайта кўриб чиқиш, Республика Компартияси номини ўзгартириш тўғрисидаги масалани киритиш зарур деб ҳисоблайди.

Конференция қатнашчилари вилоят партия ташкилотидан Республика Компартиясининг XXIII съездига делегатлар сайлашди.

* * *

ТОШКЕНТ. (**«Ўзбекистон овози» мухбири**дан). Кеча Тошкентда пойтахт партия қўмитасининг навбатдан ташқари XXVIII партия конференцияси бўлиб ўтди. Унда шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков маъруза қилди.

Сўзга чиққан ўртоқлар фавқулодда ҳолат давлат комитети деб аталган фитначиларнинг Конституцияга хилоф ишлари, фитна пайтидаги КПСС Марказий Комитети Секретариати ва Сиёсий бюросининг фаолиятсизлигини қораладилар. Худди шу воқеалар пайтида КПССнинг сиёсий ва маънавий обрўсига жиддий путур етганини таъкидладилар. Эндиги вазифа партияни, унинг Ҳаракат дастури ва Уставини тубдан ислоҳ қилишдан иборат.

Делегатлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг олиб бораётган мустақил сиёсий йўлини қўллаб-қувватладилар. Дарҳақиқат, мустақил Ўзбекистон сиёсати адолат принципларига асосланган тинчлик сиёсатидир. У халқ фаровонлиги учун одамларни бир мақсад йўлида бирлаштирадиган, демократик ислоҳотларни амалга оширадиган сиёсатдир. Конференцияда Ўзбекистон Компартиясининг фавқулодда XXIII съездига делегатлар сайланди.

Анжуманда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов сўзга чиқди.

Конференция ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Ў. Қ. Исмоилов иштирок этди.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Ўзбекистон Жумҳурияти парламенти миллат вакилларига

Ўзбекистон Жумҳурияти раиси Каримов Ислом Абдуғани ўғли жаноби олийларига

Муҳтарам парламент аъзолари!

Муҳтарам раис жаноблари!

Она юрт, бобо замин Туркистоннинг кўкрагига мустақиллик ва озодлик шамоли текканлиги, бу тарихий воқеа жумҳурият парламенти миллат вакилларининг овози билан қонунийлаштирилганини эшитиб бошимиз осмонга етди! Биз бекорга оллоҳнинг уйи жойлашган Саудия Арабистонига, Маккайи Мукаррама ва Мадинаю Мунавварага келиб қолганимиз йўқ! Бунинг ҳаммаси энг аввало худонинг иродаси, қолаверса, оллоҳга яқин ва мўътабар жойларда тоат-ибодат қилиб, сидқидилдан яратгандан сўрасак илтижоларимиз ижобат бўлади, юртимиз озод ва обод бўлади дея астойдил ишонганмиз! Оллоҳга минг бора шукурлар бўлсинким, неча ўн йиллик орзуларимиз амалга ошди!

Ватан ва миллат равнақи йўлида қилинаётган барча қутлуғ ишларга тилакдошмиз! Ишончимиз комилки, Ўзбекистон Жумҳурияти халқи жаҳоннинг энг етук ва маърифатли халқлари қаторидан ўрин олади!

Бу борада биз хориждаги ватандошлар, жигарларингиз қўлимиздан келган барча ишларга тайёрмиз!

Она халқимга қалбим тўридан энг эзгу тилакларимни йўллар эканман, барчангизга сиҳат-саломатлик ва ҳаётингизда бул каби саодатли дақиқалар доимо ёр бўлишини тилайман.

Камоли эҳтиром ила:

Зуҳриддин Мирза Обид Туркистоний,

«Зўҳур клиник» фирмаси президенти, Саудия Арабистони.

* * *

Тошкент, Ўзбекистон Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовга

Республика Мустақил деб эълон қилингани билан табриклайман ва қутлайман. Ўзбекистон билан Белоруссия ўртасидаги иқтисодий алоқаларга ҳисса қўшишга умидворман.

Ҳурмат билан, Геннадий **Кругляков.**

Гомель.

* * *

Тошкент, Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовга.

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, Ватанимиз тўла мустақилликка эришгани тўғрисидаги хабарни зўр қувонч билан эшитдим. Давлатимизнинг йигирманчи асрдаги тарихи шу йилнинг 1 сентябридан бошланади ва у сизнинг номингиз билан боғлиқдир. Барча халқларимизга, Олий Кенгашга ва шахсан сизга чинакам мустақиллик йўлида катта муваффақиятлар тилайман. Республикамиз халқаро миқёсда тан олиниши йўлида бор куч ва билимларимни сарфлашга тайёрман.

СССРнинг Кувайтдаги элчихонасининг маслаҳатчиси.

Шодмон **Ниёзматов.**

* * *

Тошкент, Ўзбекистон Президенти ўртоқ Каримовга.

Сизни Ўзбекистон Мустақил давлат бўлганлиги билан табриклайман. Жумҳуриятимиз халқи фаровонлиги йўлида қилаётган ишларингизда битмас-туганмас омад, соғлиқ, бардамлик тилайман. Халқимиз дуоси ҳамиша мадад бўлсин.

Марғилон, **Турғунова.**

* * *

Тошкент, Президент И. А. Каримовга

Хайрли ишингизда буюк ғалабалар тилаймиз. Яшасин ҳур Ўзбекистон!

Когон шаҳри, **Эшонқуловлар** оиласи.

* * *

Тошкент шаҳри, Ўзбекистон Жумҳурияти Президенти Ислом Абдуғани ўғли Каримовга.

Тошкент вилояти мусулмонлари номидан сиз муҳтарамни Ўзбекистон Мустақил Жумҳурият деб эълон қилингани билан самимий табриклайман. Маълум қиламанки, барча мусулмонлар бу улуғ воқеани ғоят хурсандлик билан кутиб олдилар. Жума номозида оллоҳ таоло ҳузурида дуо қилиб, сиз муҳтарамга соғ-саломатлик ва муваффақият, Мустақил Ўзбекистонга дадил қадам ва зўр тараққиёт тиладилар.

Тошкент вилояти бош имом хатиби Абдуғани **Абдулло.**

* * *

Тошкент, Президент Ислом Каримовга.

Бош раҳбар мард, қўрқмас бўлсагина халқ муаммоларини ҳал қила олади. Олиб кетаётган йўлингиз албатта халқингиз фаровонлигини оширади. Белбоғингизни янада қаттиқ, маҳкам қилиб боғлаганингизга ишончим комил. Ўзбекистон мустақиллигини ҳеч ким буза олмайди. Жаҳон инсонпарвар давлатлари, халқи ишингизни қўллаб-қувватлайди. Мустақиллик муборак, қадамингиз олға босаверсин!

Андижон, **Раҳмонов.**

СССР Давлат кенгашининг мажлиси

6 сентябрь куни Кремлда СССР Президенти М. С. Горбачев раислигида СССР Давлат кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди, мазкур кенгаш СССР халқ депутатлари навбатдан ташқари V съездининг қарорларига мувофиқ тузилган эди.

Давлат кенгаши Болтиқбўйи республикаларининг мустақиллик бериш тўғрисидаги мурожаатномасини кўриб чиқди. Давлат кенгаши Болтиқбўйи республикаларининг СССР таркибига киришидан аввалги аниқ тарихий ва сиёсий вазиятни эътиборга олиб, шунингдек СССР халқ депутатлари V съездининг қарорларига асосланиб, Эстония, Латвия ва Литванинг мустақиллигини тан олишга қарор қилди.

Ҳарбий ислоҳот ўтказиш тўғрисидаги таклифлар ҳам кўриб чиқилди. Шу масала юзасидан Давлат кенгаши СССР Мудофаа вазири Е. И. Шапошниковнинг маълумотини тинглади ва ҳарбий ислоҳот давлат комиссиясини тузиш зарур, деб топди.

Давлат кенгаши мамлакат иқтисодиёти аҳволининг айрим муаммолари юзасидан СССР халқ хўжалигини оператив бошқариш комитетининг раиси И. С. Силаевнинг маълумотини, Г. А. Явлинскийнинг ахборотини муҳокама қилди ва келгуси мажлисда муҳокама қилиш учун биринчи галдаги масалаларни белгилади.

(ТАСС).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ ОПЕРАТИВ БОШҚАРИШ КОМИТЕТИДА

6 сентябрь куни И. С. Силаев раислигида СССР халқ хўжалигини оператив бошқариш комитетининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Дунёдаги ўн беш мамлакат Совет Иттифоқига ўз кредитларини берди ва ҳозир уларни республикаларда тақсимлашнинг аниқ манзарасини билиб олиш керак, деб хабар қилди комитетнинг матбуот шўъбаси. 1992 йил 1 январдан бошлаб марказ республикаларнинг кредит мажбуриятлари учун жавоб бермаслиги важидан ҳам шундай қилиш айниқса муҳимдир. СССР ҳукумати билан суверен республикалар ҳукуматларининг бозор муносабатларига ўтиш шароитида мамлакат иқтисодиётини тангликдан қутқариш соҳасидаги қўшма ҳаракатлари дастурида шундай деб ёзиб қўйилган. Комитет аъзолари кредит муаммосини ҳал қилишнинг икки йўлини таклиф қилдилар. Биринчи ҳолатда республикалар мустақил равишда кредит олиб, қабул этилган мажбуриятлар юзасидан ўзлари жавоб берадилар. Иккинчи ҳолатда республикалар хорижий кредитларни жалб қилиш мақсадида бирлашишлари ва кредитларни биргаликда узишлари мумкин.

Комитет раисининг ўринбосари Г. Явлинскийга комитет аъзоларининг хорижий кредитлардан фойдаланиш воситаси ва қоидаларини меъёрига етказиш соҳасидаги таклифларини ҳам умумлаштириш топширилди.

Чет элларнинг инсонпарварлик ёрдамидан фойдаланишни уюштирувчи марказий комиссия томонидан қўйилган масалалар муҳокама қилинди. 1990 йилнинг декабридан буён СССРга 50 дан кўпроқ мамлакатдан 270 минг тоннага яқин озиқ-овқат, дори-дармон ва бошқа юклар келди. ГФР, Голландия, Австрия ва Бельгия энг кўп миқдорда ёрдам юбордилар. СССР Ташқи ишлар вазирлиги, СССР Савдо вазирлиги ва СССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги мутахассисларининг фикрича юборилган юкларнинг жами қиймати 700 миллион доллар чамаланмоқда, шундан 200 миллион долларлик дори-дармон юборилган.

Бироқ марказий комиссия раисининг ўринбосари В. Гуляшко берган ахборотни муҳокама қилиш давомида маълум бўлишича, бир қанча ҳолатларда республикалар инсонпарварлик ёрдами тарзида юборилган буюмлар кимга ва қандай қилиб аниқ етиб бораётганини билмайдилар, ёрдамни қабул қилиш, ташиш, қўриқлаш, йиғиш ва тақсимлаш воситалари пухта йўлга қўйилмаган, комиссиянинг ишида ошкоралик заиф. Совет Қизил Крест жамиятининг ижроия комитетига республикалар билан биргаликда СССР Президенти М. С. Горбачевга таклифлар тайёрлаш топширилди.

СССР халқ хўжалигини оператив бошқариш комитетининг мажлисларида кечиктирмай кўриб чиқилиши лозим бўлган энг муҳим масалалар рўйхати ҳам муҳокама қилинди.

• *Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони*

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

«Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ, халқаро иқтисодий муносабатлар соҳасида мустақил сиёсатни рўёбга чиқариш, ташқи иқтисодий фаолиятга хизмат кўрсатишни таъминлаш ва унинг самарадорлигини ошириш, республиканинг валюта маблағларини жамлаш ва улардан аниқ мақсадни кўзлаб фойдаланиш мақсадларида:

1. Ўзбекистон Республикасининг ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ташкил этилсин.

2. Ўзбекистон Республикасининг ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ўзининг бошқа банклар билан ўзаро муносабатларини шартномавий асосда қуриши, чет эл валютасидаги операцияларни эса «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 17-моддасига мувофиқ амалга ошириши белгилаб қўйилсин.

3. Шу нарса белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикасидаги юридик шахслар ва фуқароларнинг валюта маблағлари ташқи иқтисодий фаолият миллий банкида, республика ҳудудида ишловчи бошқа ваколатли банкларда сақланади.

Республиканинг юридик шахслари ва фуқаролари 1991 йил 1 ноябригача ўзларининг валюта маблағларини ана шу банклар ҳисобига ўтказсинлар.

Республика ҳудудидан ташқарида валюта ҳисоблари фақат Ўзбекистон Республикаси давлат банкининг рухсати билангина очилади.

4. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси:

Ўзбекистон Республикасининг ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг низом ва заҳира жамғармаларини ташкил этиш, моддий-техника базасини вужудга келтириш ва мустаҳкамлаш, уни юқори малакали мутхассислар билан таъминлаш тадбирларини кўрсин;

бир ой муддат ичида ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг низомини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин ҳамда ушбу Фармондан келиб чиқадиган «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги таклифларни тайёрласин.

5. Ўзбекистон Республикаси давлат банки Ўзбекистон Республикасининг ташқи иқтисодий фаолият миллий банкига ўз ишларини ташкил этишда амалий ёрдам берсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил, 7 сентябрь.

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ. Ғузор туманидаги Куйбишев номли давлат хўжалиги пахтакорлари Қашқадарё вилоятида биринчи бўлиб машина теримини бошлаб юбордилар. Айни пайтда 30 комбайннинг ҳар бири билан ўртача 9 тоннадан ҳосил йиғиштирилмоқда. Яқин келажакда қолган 10 та «зангори кема» ҳам далаларга олиб кирилади. Ана шунда хўжалик хирмонига янада барака киради.

СУРАТДА: илғор механизаторлардан Баҳром Алиқулов (чапда) ва Рустам Худоёров.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДА СУҲБАТ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов 8 сентябрда Араб дунёсининг энг нуфузли рўзномаси «Ашшарқ ал-авсат» бош муҳаррири Осман ал-Омейрани унинг илтимосига кўра қабул қилди ва унинг бир неча саволларига жавоб берди.

И. А. Каримов меҳмонга Ўзбекистон давлат мустақиллиги эълон қилиниши муносабати билан республика олдида турган вазифалар ҳақида гапириб берди.

Суҳбат чоғида фақат қардош республикалар билангина эмас, ҳамкорлик қилишдан манфаатдор бўлган барча хорижий мамлакатлар билан ҳам бевосита шартномалар тузиш имконияти пайдо бўлганлиги қайд этилди. Биз бундай манфаатли ҳамкорликни шу йилнинг август ойи ўрталаридаёқ, Ўзбекистон ҳукумат делегациясининг Ҳиндистон Республикасига қилган сафари пайтида бошлаб юборган эдик, деди И. А. Каримов.

Осман ал-Омейра ўз саволларига муфассал жавоб олгани, қизиқарли суҳбати учун Ўзбекистон Президентига миннатдорчилик билдирди.

Ўзбекистон Президенти матбуот шўъбаси.

• Ўзбекистон Коммунистик партияси фавқулодда XXIII съезди олдидан

Матбуотда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси ва Марказий назорат комиссияси қўшма пленуми ҳужжатлари эълон қилингач, жойлардан рўзномамиз таҳририятига шу хусусда хатлар келиб турибди. Уларнинг аксарият қисми асосан пленумда муҳокама қилинган масалага акс-садо бўлсада, деярли барчасида ягона фикр — партиянинг бундан буёнги тақдири ҳақидаги ташвиш асосий ўрин эгаллаган. Шуниси эътиборга сазоворки, партия тақдири тўғрисидаги масалага коммунистлар билан бирга республика аҳолисининг партиясиз қисми ҳам ўз муносабатини билдирмоқда. Хат муаллифлари теран сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни изчиллик билан ўтказишда республика халқларининг манфаатларига тўла мос бўлиб тушадиган мустақил партия сув билан ҳаводек зарур эканлигини қайд этадилар. Бу шундай партия бўлмоғи лозимки, у Коммунистик партия фаолиятида учраган барча иллатлар ва салбий жиҳатлардан бутунлай ҳоли бўлиши, ҳозирги мураккаб шароитда Ўзбекистонда биринчи галда барқарорлик, осойишталик, миллатлараро тотувлик ва фуқароларнинг тинчлигини сақлаш, одамларни барча зарур нарсалар билан таъминлаш, ишга жойлаштириш, ҳар бир оиланинг яхши, фаровон яшашига эришиш унинг асосий мақсади ва вазифаси бўлмоғи зарур. Бўлажак янги партиянинг қандай бўлиши Ўзбекистон Компартияси фавқулодда XXIII съездида ҳал этилади. Биз ана шуларни эътиборга олиб, рўзномамизнинг бугунги сонидан бошлаб «ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ФАВҚУЛОДДА XXIII СЪЕЗДИ ОЛДИДАН» деган рукун очяпмиз. Таҳририят номига жойлардан келаётган, партия ҳақида кишиларнинг таклиф, истак ва мулоҳазалари ўз аксини топган хатлар мана шу рукун остида бериб борилади.

ЭЛГА ТАЯНГАН КАМ БЎЛМАЙДИ

Ишлаб чиқариш соҳасида партия ташкилоти йиғилиши муҳокамасига тушмаган раҳбар ёки мутахассис кам бўлса керак, деб ўйлайман. Бундан бир мунча вақт аввал, мени ҳам район партия қўмитасига чақириб қолишди. Депутат сифатида халқ берган наказларни қандай бажаряпсиз, ҳисоботингизни тайёрланг, деб айтишди. Гарчи мен районда дон маҳсулотлари комбинатида раҳбар бўлсам ҳам депутат сифатида бири-биридан қийин вазифалар зиммамга қўйилганди. Жумладан, ўз округимдаги қишлоқларни табиий газлаштириш. Гагарин темир йўли бекатида вагонларга қишлоқ хўжалик маҳсулотларини юклаш учун қулай шароит яратиш. Абдулла Қодирий номли давлат хўжалиги қишлоғида бозор қуриш, металл парчаларини тўплаш ва топширишда дуч келинаётган муаммоларни ҳал этиш ва бошқа кўпгина ана шунга ўхшаш вазифаларни бажаришим лозим эди. Райком бюросида ҳисоботимни эшитишди-ю, аммо бу ишларнинг ҳаммасига шахсан ўзингиз бошингиз билан жавоб берасиз, дегандай гап ҳам қилишди. Ажабландим, агар бу гаплар қонун-қоидалардан четда турган одамдан чиққанида бошқа гап эди. Райкомнинг бюро аъзолари ўз вазифалари, сайлаб қўйилган раҳбар ташкилот ва шунингдек, халқ ноибининг вазифаси нималардан иборат эканлигини «сув» қилиб ичиб юборган одамларку, наҳотки кўра-била туриб шундай дейишса, деб ўйладим.

Ҳозир ошкоралик замони, муҳокама қилинаётган масала юзасидан ўз шахсий фикрингни бемалол айтадиган давр. Бюро аъзоларига қараб, сизлар янглишяпсизлар, дедим, депутат ўзига топширилган вазифаларни бажариш пудратини олган ноиб эмас, унинг вазифаси бирор ишнинг бажарилишини назорат қилишдан иборат.

Хуллас, гапга гап қўшилди, танқидга — танқид. Яна айтдимки, сиз — партия раҳбарлари, бюро аъзоларининг иши кишиларни райкомга чақириб олиб, қуруқ муҳокама қилиш, уларга ҳайфсан ёки бошқа жазо улашиш эмас, жойларга чиқинглар, ишни ташкил қилинглар, халқни деб елиб-югуринглар, дедим.

Бу гапларим албатта, кимларгадир малол келди. Ким кимни муҳокама қиляпти, биз — уними ёки у — бизними, дегандай бир-бирларига имо ли қараб олишди. Лекин партияда тушунадиган танти одамлар ҳам кўп экан, тўғри гапимни эътироф қилишди. Фақат эътироф эмас, шу жойнинг ўзида бюро аъзолари энг долзарб, зудлик билан қилиниши зарур бўлган ишларни ўз зиммаларга олишди.

Бу мисолни келтириш билан мен нима демоқчиман? Сира ҳам яширмай, очиқ-ойдин эътироф қилишимиз керак. Партиявий ишимизда қоғозбозлик, расмиятчилик жуда ҳам кўпайиб кетди. Райком бюроси, партия ташкилоти йиғилиши муҳокамасига етилган, долзарб ва ҳаётий масалалар эмас, бир йил олдин режалаштириб қўйилган, ҳар йили ҳам иш планига кўчиб ўтаверадиган масалалар киритиладиган бўлиб қолди.

Кейинги йилларда партияда мажлис ўтказишнинг жуда кўп шаклларини ўйлаб топишди: пленум, бюро мажлиси, семинар ва кенгашлар, ягона сиёсий кунлар ва бошқалар. Бу мажлисларда кўпинча асосий масала бир ёқда қолиб, республика, мамлакат миқёсидаги раҳбарнинг бирон кўрсатмасини оғишмай амалга ошириш, партия раҳбар органининг қабул қилган қарори, гарчи шу районга тегишли бўлмаса ҳам бажарилиши муҳокама қилинади. Қолаверса, ишлаб чиқариш масалалари ҳам такрор ва такрор кўриб чиқиларди. Аммо, дастгоҳ ёнида, ёки тракторида, фермада ишлаши лозим бўлган, иш кунининг ҳар бир дақиқаси жуда қимматга тушаётган коммунистлар соатлаб, ҳатто бир неча кунлаб, мажлис залларида эснаб ўтираётгани билан ҳеч кимнинг иши бўлмасди. Бундай мажлисларда биз бир тарғил сигир бир кунда неча килограмм сут бераётганини шошмасдан ипидан-игнасигача таҳлил қилардигу, бироқ ана шу сигирни соғаётган соғувчининг қандай ташвиши борлигини, турмуш аҳволи қай даражага тушиб қолганини ўрганишга вақт тополмасдик. Энг ачинарли жиҳати — мажлисларимиз шунчаки, «ўтдими — ўтди» шаклида, район ва областга маълумот бериш учун ўтказилаётгани, қабул қилинган қарорлар бажарилмай қоғозда қолиб кетаётгани каби воқеалар билан муроса қилиб келдик.

Мен — коммунистман. Бу сўзларни очиқ гапиришимга виждоним буюряпти. Партиявий хонадонимизда ана шундай расмиятчилик, қоғозбозлик, ҳозир очиб ташламасак кейин ишимизга ўнглаб бўлмайдиган даражада путур етказадиган нуқсонлар борлигини албатта айтишимиз зарур. Бу ҳақда мен гапирмасам, у ёки бу коммунист айтмаса, ким, қачон гапиради. Оғзимизга талқон солиб, сукут сақлаб юришимиз умумий ишимизга жиддий зиён келтиришини ўйлашимиз зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссияси қўшма Пленумида партиянинг фавқулодда XXIII съездини ўтказишга қарор қилинди. Бу съезд балки партиямизнинг номини ўзгартирар, янги Дастур ва Уставни ишлаб чиқиш тўғрисида қарор ҳам қабул қилар. Аммо ҳар қандай шароитда ҳам партиямиз яшаб қолмоғи керак. Бугунги кун воқеалари унга жуда катта сабоқ бўлмоғи зарур. Партия халқ манфаати учун яшашни ва ишлашни ўз зиммасига олдими халқнинг ғам-ташвиши унинг ғам-ташвиши бўлиб қолмоғи керак. Халқ эса одамлар учун яшаётган ўзига чароғбон бўлаётган маслакдошларни ҳамиша бошига кўтаради.

Қ. АМИРҚУЛОВ.
Гагарин районидаги дон маҳсулотлари комбинати директори, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати.

Фойдали юкнинг оғирлиги йўқ

Қайта қуришнинг ҳам олтинчи йили кетяпти. Очиғи жамиятдаги ўзгаришлар ҳар кимда ҳар хил тасаввур туғдирмоқда. Қайта қуриш гарчи турмушимизга жўшқинлик бахш этса-да, бизни оғир муаммоларга дуч келтирди. Энг ёмони шундаки, ҳозирча қайта қуришнинг сиёсий жабҳаси фақат марказда — Москвадагина кўзга ташланмоқда.

Бу билан мен жамиятимизнинг барча жабҳасида қайта қуриш бир хилда бормаяпти демоқчиман. Бунинг асосий сабаби давр ўзгаришига муносабатларнинг турличалигидадир. Яъни бировга қайта қуриш керак, бировга эса йўқ.

Хўш, нега энди биз қайта қуриш ниқоби остида керак-нокерак соҳаларни бузиб ташлашга интиламиз. Партия фаолиятида ҳам назаримда ўзгаришлар кўп жиҳатдан кўркўроналик билан амалга ошириб келинди. Бир қарасангиз партия маҳкамаларини янги штатлар билан, бўлимлар билан бойитиб, таш[illegible] Яна бир қарасангиз уларни қисқартиришга тушдик. [illegible] Шу боисдан ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети жуда одилона йўл тутди. Биз республикамиз ҳаётига четдан ҳар хил ғурбатларнинг, нокерак ғояларнинг суқилиб киришига йўл қўймаслигимиз лозим. Мустақил партия сифатида фаолиятимизни янада кучайтиришимиз керак.

Айримлар қишлоқ коммунистларини жуда сусткашликда, қатъиятсизликда айблашади. Бу фикрга мутлақо қўшилмайман. Хўжалигимиз партия ташкилоти сафида 91 нафар КПСС аъзоси бор. Уларнинг ҳаммаси ҳам ижтимоий фойдали меҳнатда чиниққан кишилар. Ҳатто ўн бир нафар фахрий коммунистлар ҳам ишлаб чиқаришга жалб этилган. Мисол учун Д. Эсергаповани олинг. Бу сут соғувчи қиз нақ оловнинг ўзи: шижоатли, ғайратли, гапдон, аммо меҳнаткаш, оқила. Ёки бўлмаса чорвачилик фермаси комсомол ташкилотининг котибаси Р. Қолдибековани олинг. Роҳида тўрт боланинг онаси, жамиятда фаол аёллардан. Қишлоқда ўз обрўси бор. Мажлис, йиғин ва тўйлар [illegible] Механизатор, вилоят Кенгаши депутати Т. Умаров ҳам ана шундай фирқа аъзоларидан. [illegible]

Яқинда ана шундай ёшлардан бири Н. Иброҳимовани ҳам КПСС аъзолигига қабул қилдик. Тўғрисини айтсам, ҳозирги алғов-далғовли ва қалтис пайтда партияга қабул сира ҳам тўхтаб қолгани йўқ. Айниқса пешқадам ёшлар партия сафига ўтиш учун менга тез-тез мурожаат қилишяпти. Ахир бу уларнинг умумий ишимизга, йўналишимизга бўлган эътиқоди, ишончи эмасми. Бу мисолларни келтиришдан мақсадим нима? Шуни таъкидламоқчиманки, кимлардир марказдан туриб партиямиз томирига болта урмоқчи, уни йўқ қилмоқчи бўлаётганида ҳам республикамиз Компартиясининг обрўси сира тушгани йўқ. Аксинча, у элнинг назарида, яна ҳам обрўли, яна ҳам мустаҳкам бўлиб боряпти.

Хўжалигимиз коммунистлари партиянинг мустақил бўлишини тўла ёқлаб чиқмоқдалар. Ҳар қандай шароитда ҳам биз партиямизни мустақил қилиб олиш чорасини кўришимиз керак. Бал[illegible] иллатларни унга сира ҳам яқин йўлатмаслигимиз зарур.

Шу ўринда бир таклифим бор. Партия маблағи масаласида шошилинч, хом-хатала қарор чиқармайлик. Штатларни бекордан бекорга қисқартириб ташламайлик. Чунки маошсиз ҳеч ким жон куйдириб ишламайди. Эҳтимол аъзолик бадалларини яна озроқ кўпайтиришга тўғри келар. Яна шуни ҳам айтмоқчиманки, илгари ўзини оқлаган, халқнинг ичига кириб боришга ёрдам берган энг яхши усул ва услубларни, иш шаклларини албатта сақлаб қолишимиз лозим. Ягона сиёсий кунлар ана шундай усуллардан бири эди. Шу тадбир ўтказиладиган кунда ўнлаб раҳбарлар оддий кишилар ҳаётини ўрганишар, уларга жамиятимиздаги ўзгаришлар ҳақида сўзлаб беришар эди. Икки томонлама эркин мулоқот бўладиган шу куни одамларнинг истак ва талаблари, таклифлари алоҳида назоратга олиниб, кўп қисми бажариларди. Кишилар ягона сиёсий тадбир ўтадиган кунни орзиқиб кутишарди. Аммо кейинчалик бу фойдали тадбир ҳам барҳам топди. Хўш, биз шу каби яхши иш шаклларига барҳам берсак, унинг ўрнини қоплайдиган бошқача иш тутишимиз борми? Ана шу ҳақда ҳам партиямиз фавқулодда XXIII съездида атрофлича ўйлаб кўришимиз зарур.

Қ. ТЎХТАМИШЕВ,
Пайариқ районидаги Крупская номли жамоа хўжалиги партия қўмитасининг котиби.

• Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

«СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТИНИНГ МАҚОМИ ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИГА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «СССР халқ депутатининг мақоми тўғрисида»ги 1990 йил 31 майдаги СССР Қонунининг 34-моддасига (СССР халқ депутатлари ва СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1990 йил, 24-сон, 443-модда) ўзгартишлар киритилиб, унинг учинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«СССР халқ депутатини ушлаб келтиришга ва бошқа ҳар қандай шаклда ушлаб қолишга ёки унинг эркинлигини чеклашга, шунингдек, унинг шахсий буюмларини, багажини, унинг шахсий ёки бошқа тарзда фойдаланадиган транспортини, турар-жой ва хизмат хоналарини текширишга, тинтишга, олиб қўйишга, хатлашга йўл қўйилмайди. Даҳлсизлик хатларга, СССР халқ депутати фойдаланадиган алоқа воситаларига ва ҳужжатларга жорий этилади. СССР халқ депутатининг даҳлсизлигини бузганлик учун айбдорлар ушбу Қонуннинг 33-моддасига мувофиқ жавобгар бўладилар».

2. Ушбу Қонун қабул этилган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 30 август.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Н. Н. ГУБЕНКОНИ СССР МАДАНИЯТ ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Николай Николаевич **Губенко** СССР Маданият вазири этиб тайинлансин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 7 сентябрь.

• Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

Ўтиш даврида ССР Иттифоқи давлат ҳокимияти ва бошқаруви идоралари ҳақида

1-модда. Ўтиш даврида иккита мустақил палата — Республикалар Кенгаши ва Иттифоқ Кенгашидан иборат бўлган СССР Олий Кенгаши ССР Иттифоқининг олий ваколатли ҳокимият идорасидир.

Республикалар Кенгашига ҳар бир иттифоқдош республикадан СССР ва иттифоқдош республикалар халқ депутатлари орасидан мазкур республикалар давлат ҳокимиятининг олий идоралари вакил қилиб юборадиган 20 депутат киради. РСФСРнинг федератив тузилиши ҳисобга олиниб, ундан Республикалар Кенгашида 52 депутат бўлади. Ўз таркибида Республикалар ва мухтор тузилмалар бўлган бошқа иттифоқдош республикалар қўшимча равишда Республикалар Кенгаши таркибига ҳар бир республикадан ва мухториятдан бир депутатни вакил қилиб юборади. Республикалар Кенгашида овоз бериш вақтида республикаларнинг тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш мақсадида ҳар бир иттифоқдош республика бир овозга эга бўлади.

Иттифоқ Кенгаши СССР халқ депутатлари орасидан иттифоқдош республикаларнинг вакиллари томонидан ҳозир мавжуд бўлган нормаларга мувофиқ ва иттифоқдош республикалар давлат ҳокимияти олий идоралари билан келишиб тузилади.

2-модда. СССР Олий Кенгашининг Республикалар Кенгаши билан Иттифоқ Кенгаши биргаликда қарорлар қабул қилиш йўли билан СССР Конституциясига ўзгартишлар киритадилар. ССР Иттифоқи таркибига янги давлатлар қабул қиладилар, ички ва ташқи сиёсатнинг энг муҳим масалалари юзасидан СССР Президентининг ахборотини тинглайдилар, Иттифоқ бюджетини ва унинг ижроси ҳақидаги ҳисоботни тасдиқлайдилар, уруш эълон қиладилар ва сулҳ тузадилар.

Республикалар Кенгаши Иттифоқ идораларини ташкил этиш ва улар фаолиятининг таркиби ҳақида қарорлар қабул қилади, ССР Иттифоқининг халқаро шартномаларини тасдиқлайди ва бекор қилади.

Иттифоқ Кенгаши СССР фуқароларининг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш масалаларини кўриб чиқади, СССР Олий Кенгаши ваколатига кирадиган ва Республикалар Кенгаши ваколатига мансуб бўлмаган барча масалалар юзасидан қарорлар қабул қилади. Иттифоқ Кенгаши қабул этган қонунлар Республикалар Кенгаши маъқуллаганидан кейин кучга киради.

Иттифоқдош республикалар давлат ҳокимияти олий идоралари СССР Олий Кенгаши қабул этган қонунлар, иттифоқдош республика Конституциясига зид бўлган тақдирдагина республика ҳудудида шу қонунларнинг амал қилишини тўхтатиб қўйишга ҳақлидирлар.

3-модда. Ички ва ташқи сиёсатнинг республикалар муштарак манфаатларига даҳлдор бўлган масалаларини баҳамжиҳат ҳал қилиш учун республикалараро асосда СССР Давлат Кенгаши тузилади. СССР Давлат Кенгаши СССР Президентидан ва иттифоқдош республикаларнинг СССР Конституциясида кўрсатилган олий мансабдор шахсларидан иборат бўлади. СССР Давлат Кенгашининг ишига СССР Президенти раҳбарлик қилади. СССР Давлат Кенгаши ўз фаолияти тартибини белгилайди. СССР Давлат Кенгашининг қарорлари мажбурий тусда бўлади.

4-модда. СССР вице-президенти лавозими тугатилади.

Агар СССР Президенти бирон-бир сабабга кўра ўз вазифаларини бажара олмаса (шу жумладан — саломатлиги ёмонлашганлиги СССР Олий Кенгаши тузадиган давлат тиббий комиссиясининг хулосаси билан тасдиқланган тақдирда), СССР Давлат Кенгаши ўз аъзолари орасидан СССР Давлат Кенгаши Раисини сайлайди, у СССР Президенти вазифасини вақтинча бажариб туради. Бу қарор уч кун ичида СССР Олий Кенгаши томонидан тасдиқланиши лозим.

5-модда. Халқ хўжалигини бошқаришни мувофиқлаштириб туриш, иқтисодий ислоҳотларни ва ижтимоий сиёсатни баҳамжиҳат ўтказиш учун иттифоқдош республикалар тенг асосларда Республикалараро иқтисодий комитет тузадилар. Комитет раиси СССР Давлат Кенгашининг розилиги билан СССР Президенти томонидан тайинланади. Мудофаа, хавфсизлик масалалари, ҳуқуқ-тартибот ва халқаро ишлар билан шуғулланувчи Умумиттифоқ идораларига СССР Президенти ва СССР Давлат Кенгаши раҳбарлик қилади.

Республикалараро иқтисодий комитет ва Умумиттифоқ идораларининг раҳбарлари ўз фаолиятлари ҳақида СССР Президентига, СССР Давлат Кенгашига, СССР Олий Кенгашига ҳисоб берадилар.

6-модда. СССР халқ депутатларининг мақоми барча депутатларининг ваколат муддатигача, шу жумладан, СССР Олий Кенгаши ва унинг органлари ишида қатнашиш ҳуқуқи ҳам сақланиб қолади.

7-модда. СССР Олий Кенгаши янги таркиби сессиясининг биринчи мажлисини СССР Президенти кечи билан 1991 йил 2 октябргача чақиради.

Янги таркибдаги СССР Олий Кенгашининг иши бошлангунча бўлган даврда мавжуд СССР Олий Кенгашининг ваколатлари сақланиб қолади, унинг сессияси палаталарнинг раислари томонидан чақирилиши мумкин.

8-модда. СССР Конституциясининг ушбу Қонунга зид бўлмаган қоидалари амал қилаверади.

СССР Конституциясига СССР Олий Кенгаши қабул қилган ўзгартишлар барча иттифоқдош республикаларнинг қонун чиқарувчи идоралари томонидан тасдиқланганидан кейин кучга киради.

9-модда. Ушбу Қонун, иккинчи моддадан ташқари, эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киради, мазкур модда янги чақириқ СССР Олий Кенгашининг биринчи сессияси очилган пайтдан эътиборан амал қила бошлайди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 5 сентябрь.

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ПРЕЗИДЕНТИ ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАР ОЛИЙ РАҲБАРЛАРИНИНГ ҚЎШМА БАЁНОТИДАН ВА СССР ОЛИЙ КЕНГАШИ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ СЕССИЯСИ ҚАРОРЛАРИДАН КЕЛИБ ЧИҚАДИГАН ЧОРАЛАР ҲАҚИДА

1991 йил 19-21 август кунлари содир этилган давлат тўнтариши натижасида мустақил давлатлар ўртасида янги Иттифоқ муносабатларини шакллантириш жараёни хавф остида қолди. Вужудга келган вазият мамлакат ичида ва хорижий давлатлар билан муносабатларда оғир оқибатларга олиб келиши мумкин.

Фитнанинг барбод этилиши, демократик кучларнинг ғалабаси реакцияга, демократик ўзгартишлар жараёнига тўсқинлик қилаётган ҳамма нарсага жиддий зарба берди. Шу тариқа туб ўзгартишларни жадаллаштириш, мамлакатни янгилаш учун тарихий имконият вужудга келди.

СССР халқ депутатлари Съезди ҳокимият тузилмаларининг баттар барбод бўлишига йўл қўймаслик мақсадида республикаларнинг хоҳиш-иродасига ва халқларнинг манфаатларига асосланган давлат муносабатларининг янги тизимини шакллантириш учун ўтиш даврини эълон қилади.

СССР халқ депутатлари Съезди **қарор қилади:**

1. СССР Президенти ва иттифоқдош республикаларнинг олий раҳбарларининг Қўшма баёнотидан, СССР Олий Кенгашининг давлат тўнтариши муносабати билан мамлакатда вужудга келган вазият тўғрисидаги қароридан келиб чиқадиган таклифлар асосан маъқуллансин.

2. Мустақил давлатлар Иттифоқи тўғрисидаги шартномани тайёрлаш ва имзолаш тезлаштирилсин, ушбу шартномада давлатларнинг ҳар бири ўзининг Иттифоқда иштирок этиш шаклини мустақил белгилаши мумкин. Янги Иттифоқ давлатларнинг мустақиллиги ва ҳудудий яхлитлиги, инсон ва халқлар ҳуқуқларига, ижтимоий адолат ва демократияга риоя этиш қоидаларига асосланиши керак.

3. Иқтисодий, валюта-молия, илмий-техникавий ҳамкорлик, экология хавфсизлиги, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш тўғрисида, ягона Қуролли Кучларни, ядро қуролига ва бошқа оммавий қирғин қурол аслаҳахоналарига ягона раҳбарликни сақлаган ҳолда жамоа хавфсизлиги ва мудофаа қоидалари ҳақида республикалараро битимлар (шартномалар) ишлаб чиқилсин ва тузилсин.

Республикалараро иқтисодий иттифоқ тўғрисидаги шартномани ишлаб чиқиш ва тузишга дарҳол киришсин, у очиқ тусда бўлиб, бу шартномада иштирок этиш Иттифоқ шартномасини имзолашни шарт қилиб қўймайди.

4. СССР Президенти, СССР Олий Кенгаши, СССР Давлат Кенгаши демократик фуқаролар жамиятига тинч тартибли ўтишни кафолатлаб, ҳокимият ва бошқарувнинг ҳуқуқий давомийлигини таъминласинлар.

5. Ўтиш даврида СССР қабул қилган барча халқаро битимлар ва мажбуриятларга, шу жумладан, қурол-яроғларни қисқартириш ва улар устидан назорат ўрнатиш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалалари юзасидан халқаро битимлар ва мажбуриятларга, ташқи иқтисодий мажбуриятларга оғишмай риоя этилиши керак.

Республикаларнинг уларни халқаро ҳуқуқ субъектлари деб тан олиш ва уларнинг БМТга аъзолиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш муддаоси қўллаб-қувватлансин.

6. Барча давлат идоралари, муассасалари, ташкилотлари ва мансабдор шахслари ўтиш даврида СССР Конституциясида, Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари Декларациясида, СССР ва республикалар қонунларида эълон қилинган ва улар томонидан кафолатланадиган фуқаролар ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя этилишини, матбуот, виждон эркинлиги, сиёсий партиялар, касаба уюшмалари, жамоат бирлашмаларини тузиш ҳуқуқларини таъминласинлар.

7. Съезд республикалар қабул қилган суверенитет тўғрисидаги декларациялар ва мустақиллик ҳақидаги ҳужжатларни ҳурмат қилар экан, шуни таъкидлайдики, янги Иттифоққа киришдан бош тортишга қарор қилган республикаларнинг мустақилликка эришиши ажралиш билан боғлиқ бутун масалалар мажмуини ҳал этиш учун СССР билан музокаралар олиб боришини, шунингдек, ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномага, Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг якунловчи ҳужжатига ва бошқа муҳим халқаро шартномалар ва битимларга, шу жумладан, шахс ҳуқуқла[illegible]

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СЪЕЗДИ

Москва, Кремль. 1991 йил 5 сентябрь.

УЛАР ОДДИЙ КАСБИ-Ю, ҲАЛОЛ МЕҲНАТЛАРИ БИЛАН ФАХРЛАНАДИЛАР

Улфатхон Ураимохунова Советободдаги чарм-атторлик маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмасининг илғор ишчиларидан ҳисобланади. У Андижон вилояти Советобод шаҳар кенгаши депутати, ишда намуна кўрсатиш билан бирга жамоатчилик юмушларида ҳам фаол қатнашади.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Каттақўрғон шаҳридаги дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ҳар ойда 4200 тонна донни қайта ишлаш қувватига эга. Цехларда тайёрланаётган ун ва омихта емлар элимизга манзур бўлмоқда. Дон янчиш цехи ишчиси Холбой Бобоев меҳнатда ҳаммага ўрнак бўлмоқда.

Т. НОРҚУЛОВ олган сурат.

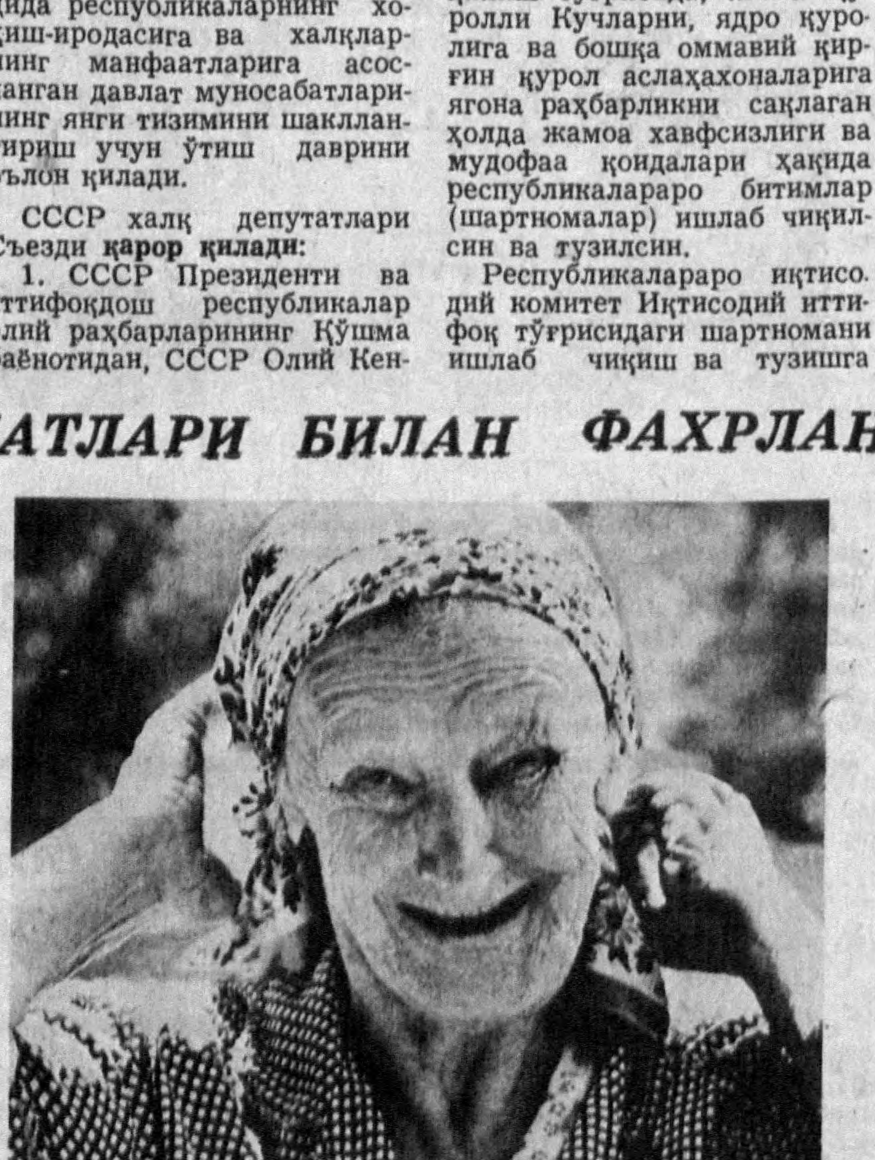

Клавдия Булгакова мана 34 йилдирки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётида фаррош бўлиб ишлайди. У ўз касбининг устаси. Шу боис уни нашриётда ишлайдиган кишилар Клава хола, деб эъзозлайдилар.

В. МОЛГАЧЕВ олган сурат.

Самарқанд вилояти Пайариқ районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалигининг боғбони Жўрақул Бозоров ўз оиласи билан тўрт гектар майдондаги боғни ижарага олган. Оила аъзолари боғни яхши парваришлашади.

К. ТУРСУНОВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРОКУРАТУРАСИДА

Куни кеча Ўзбекистон жумҳурият прокуратурасининг навбатдаги ҳайъати мажлиси бўлиб ўтди. Унда экологик вазият бирмунча жиддий бўлиб турган Фарғона вилоятида табиатни муҳофаза қилиш ва атроф-муҳитни сақлаш бўйича амалдаги қонунларнинг бажарилиши юзасидан вилоят прокурор назоратининг аҳволи муҳокама қилинди.

Маълум бўлишича, бу вилоятдаги корхона ва ташкилотлар томонидан фақат 1990 йилнинг ўзида атмосферага 162,5 минг тонна заҳарли моддалар чиқариб юборилган. 38 та корхона қатор йиллар мобайнида муттасил равишда ифлосланган оқава сувлар ичимлик сув манбалари бўлган Сирдарё, Исфарасой, Марғилонсой каби табиий иншоотларга оқизилиб турган.

Ҳайъат йиғилиши Фарғона вилоят ва кўпчилик район прокурорлари тегишли қонунларнинг бажарилиши устидан ўз вазифаларини бирмунча бажаришганлигини қайд этиш билан бирга, бу ишда жиддий нуқсонлар мавжудлиги, бор бўлган имкониятлардан, қонун кучидан тўла фойдаланиш чоралари кўрилмаётганлигини уқтириб ўтди. Прокурорлар олдига қатъий талаблар қўйилди.

Ҳайъат мажлисида яна бир муҳим масала, жумҳурият халқ ноибларидан тушаётган хатлар, таклифлар ва сўровлар билан ишлаш юзасидан қилинган таҳлиллар натижаси ҳам муҳокама қилинди.

Ҳайъат мажлиси Ўзбекистон жумҳуриятининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги қонун қабул қилинганлиги муносабати билан прокуратура органлари олдида турган муҳим вазифаларга алоҳида эътиборини қаратди.

М. АВЕЗОВ.

БАҲРОМЖОННИНГ БОҒЛАРИ

Мирзачўлни ўзлаштиришга киришилганлигининг 35 йиллигига

У кун тиккага келганда даладан қайтди. Одати шундай — туш палласида уйида бироз ҳордиқ чиқариб олади. Ахир, эрта тонгдан кечгача алламаҳалгача бетиним ишлашнинг ўзи бўлмайди-да!

Баҳромжон боғ ўртасидаги йўлкадан аста кела бошлади. Қадди букунчираган, ранги синиқ. Ҳа, қарчиғайдек йигитлик чоғлари олисларда қолди. Йўқ, у бунга ачинмайди. Бола-чақалик, невара-чеваралик бўлди, Мирзачўлда гектар-гектарлаб боғлар яратди. Биргина мана шу ўз боғига қаранг! Ҳавасингиз келади. Бу ерда оламдаги ҳамма мева турларидан бор, десам лоф бўлмайди. Қўни-қўшни, қариндош-уруғ, ошна-оғайни — ҳамма бу ердаги мевалардан баҳраманд.

У бир оз тамадди қилиб олди-да, салқин уйга кириб, тўшакка чўзилди. Хонада бир ўзи. Кўзларини юмгани билан уйқуси келмади. Беихтиёр деворга — акаси Собиржон Сиддиқовнинг суратига тикилиб қолди. 1961 йилда Андижон областининг Балиқчи районидан шу чўлларга келганида қалби олов, тиниб-тинчимас йигит эди у. Пахтакор районидаги «Пахтакор» совхозида бўлим бошқарувчиси бўлиб ишлади. Бир йилдан кейин Баҳромжон ҳам унинг ёнига келган. Дастлаб ҳисобчилик қилди, кейин бригада бошлиғи бўлди. Икки йилдан кейин яна Балиқчига қайтиб кетди, шофёрлик қилди.

«Ўзим ҳар жойдаман, кўнглим сендадир» деганидек, Баҳром Сиддиқович Раҳимовнинг кўнгли тағин бепоён чўлларга талпинаверди. 1968 йилнинг 2 сентябрида В. И. Ленин номли совхозга келди. Асли Андижон областининг Марҳамат районидан келган Мамажон Дадажонов бу ерда директор экан. Баҳромжонни 3-бўлим агрономлигига қабул қилди. Бир йилдан кейин бўлим бошқарувчиси бўлди. Мамажон Дадажоновнинг укаси Тўлан Дадажонов шу ерда бригада бошлиғи эди.

Мамажон Дадажоновнинг олийжаноблигини кўплар қатори Баҳром Раҳимов ҳам ҳеч қачон унута олмайди. «Умр киприк қоққунча ўтаркан-кетаркан! Мамажон ака қани?! У мангу уйқуда ётибди. Яхшиликлари, фақат яхши хислатлари эл оралаб юрибди», — афсус ва надомат билан кўнглидан шу сўзларни ўтказди Баҳромжон. Кейин акасининг — Собиржон Сиддиқовнинг девордаги расмига юрак-бағри ўртанган, лахча чўғ бўлган ҳолатда тикилиб қолди. Қандоқ улуғ инсон эди-я у! Қаттиққўл ва меҳрибон, тўғри сўз ва ҳақиқатгўй. Сўз келганда ҳеч кимни аямасди, умрида сира лаганбардорлик кўчасига кирмаганди. Шу хислатлари учун ҳам кўпчилик, айниқса, меҳнат аҳли уни қаттиқ ҳурмат қилар эди.

Собиржон Сиддиқов 1965 йилда Оқолтин районидаги «Фарғона» совхозига директор бўлиб келди, хўжалик йилдан-йилга гуллаб-яшнади, донғи жумҳуриятга ёйилди. Ҳозир бу хўжалик унинг номи билан аталади.

Баҳромжон ўз акасининг қўлида бўлим бошқарувчиси бўлиб ишлаган йилларини ўйлади. Оз ҳам эмас, кўп ҳам эмас — яна беш йил ундан таълим олди, деҳқончилик сирларини пухта ўрганди. Шундан кейин уни 1976 йил 9 декабрда Гулистон районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бошқаруви раислигига сайлашди. Икки йил бу ерда баракали меҳнат қилди, раҳбарликда анча тажриба орттирди.

...1978 йил охирларида Оқолтин районидаги Абдалин (ҳозирги А. Тоиров) номли совхоз ташкил топди. Б. Раҳимов унга директор этиб тайинланди. Хўжалик дастлабки йилларданоқ пахта тайёрлаш режаларини ошириб бажара бошлади...

Баҳромжоннинг хаёли олис-олисларга парвоз қилди. Олти йил давомида «Чинобод» совхозида бўлим бошқарувчиси вазифасида ишлаб, қўриқ ерлардан мўл ҳосил етиштиргани, яратган мевазор боғлари, қурдирган иморатлари эсига тушди.

1989 йилнинг ноябрида у Усмон Юсупов номли совхозга ўтди. Биринчи ва иккинчи бўлимларнинг экин майдонлари асосида «Наврўз» ижара жамоасини ташкил этди. Ўтган йили жамоа аъзолари давлатга бир миллион 460 минг сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулоти сотди ва 350 минг сўм соф фойда кўрди. 1990 йил декабрда «Наврўз» У. Юсупов номли совхоздан ажралиб чиқиб, мустақил ижара жамоа хўжалигига айлантирилди. Унга Заҳириддин Муҳаммад Бобур номи берилди.

...Баҳром Раҳимов салқин туша бошлаши биланоқ ўз «Волга»си рулига ўтириб, далага ошиқди. У раислик қилаётган хўжалик аъзолари улкан марраларни кўзлашган. 300 нафардан иборат баҳодир чўлқуварлар 1260 гектар ерда деҳқончилик қилишмоқда. 850 гектар майдондаги ғўза мўл ҳосил тўплаяпти. Сабзавот, маккажўхори, шоли ва бошқа зироатлар экилган ерларда ҳам эл-юрт учун мўл-кўл ризқ-рўз пишиб етилди. Ўн гектар ердаги янги боғ эса меҳр билан парвариш қилиняпти.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Мамажон Дадажонов ва Собиржон Сиддиқовларнинг муносиб шогирди ва издоши бўлган Б. Раҳимовнинг Мирзачўлга яхши ният билан қадам қўйганига бир кам ўттиз йил бўлди. Энди унинг ҳам ўнлаб шогирдлари, елкадошлари, очган қўриқлари бор. Шуларни ўйлаганда у ўтган умрига сира ачинмайди...

Усмон ЮСУПОВ.

Баҳром аканинг ўғли Тошпўлат — моҳир механизатор. Кўп йиллардан буён у пахта йиғим-теримида фаол қатнашиб келади. Ўтган йили Тошпўлат мавсумда 200 тоннадан зиёд пахта терганди.

Оқолтин районида бу йил «Парвоз» асаларичилик совхози ташкил этилди. Унга қишлоқ хўжалигида катта тажриба орттирган Тошпўлатни директор қилиб тайинлашди. Хўжалик меҳнаткашлари ҳозир 600 яшикдаги асаларини меҳр билан боқишяпти.

СУРАТДА: Баҳром ака ўғли Тошпўлат билан.

А. ТЎРАЕВ олган сурат.

• ИНСОН ВА ТАБИАТ •

ТАШВИШЛИ ТУНЛАР

Жумҳурият Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги гидротехника хизмати бошлиғи Владимир Алексеевич Костюнин уйида телефон жиринглаганда ярим тун эди. Кекса кишининг ҳаяжонли овози эшитилди:

— Бизни сувга бостиришяпти, айтинг, сувни тўхтатишсин! — Мен уруш ва меҳнат фахрийсиман. Умр бўйи йиғган пулимни сарфлаб боғ ҳовли тиклаган эдим. Ҳаммасини сув босди. Мендан бошқаларнинг томорқаларини ҳам ювиб кетяпти!..

— Боғ ҳовлингиз қаерда ўзи? — ҳамдардлик билан сўради Костюнин.

— Тошкент биқинида, шундоққина Тузель яқинидаги Чирчиқ дарёси адоғида...

— Тушунарли... — деди афсусланиб Костюнин. — Мен сизга ёрдам беролмайман... «суғуртачилардан» бошқа ҳеч ким ёрдам беролмайди. Шунда ҳам агар мулкингизни суғурта қилдирган бўлсангиз.

— Қани энди?!..

Костюнин қалбини изтироб қоплади. Тоғда ёғингарчилик кучайгани сабабли Чорвоқ сув омборидан ошиқча сувни оқизишмоқда. Ўзбекистон энергетика системасидаги йирик ГЭСлардан бири ўша ерда. Сув шошилинч оқизиляпти. Секундига 625 кубометр сув ўтаяпти. Ундан ошиқ ҳам бўлиши мумкин. Ҳаммаси об-ҳавога боғлиқ. Шундай пайтда Чирчиқ адоқларида нима бўлаётганини бир кўз ўнгингизга келтиринг-а. Чорвоқ сув омборларидан оқизиб юборилган сув ўша ердан ўтади, ахир.

Тонг отар-отмас бир шўрлик кооператор телефон қилиб қолди: — Нима қиляпсизлар ўзи?! — деди у жиғибийрони чиқиб. — Колбаса дудлаш цехини эндигина қуриб бўлувдим. Жой тайёрлаш учун 2000 кубметр тупроқ ташиб келтирдик, чет элдан ускуналар сотиб олган эдик. Энди ишга туширай деб турувдик. Кеча бамайлихотир уйга кетгандик. Эрталаб келиб қарасак — бўм-бўш... Ҳаммасини ювиб, оқизиб кетибди... Бунга ким жавоб беради, зарарини ким тўлайди?!

— Сиз бошқа жойга тушдингиз. Ҳамдардлик билдираман, аммо ёрдам беролмайман, — деди ачиниб Владимир Алексеевич. — Сиз дарё адоғида корхона қуришга ким рухсат берган бўлса ўшанга мурожаат қилинг, энди ёрдам берсин...

Яна нима ҳам дейиш мумкин? Чорвоқ сув омборида хавф пайдо бўлганда сув оқизиб турилиши, бу гидроузел лойиҳасида ҳам борлиги айтилган эди. Тегишли жойлар огоҳлантирилганди. Шунга қарамай билганларидан қолишмаяпти.

Сув тошқини жиддий муаммо. Ҳар сафар унга дуч келганимда даҳшатдан ёқа ушлайман. Зилзиладан қолишмайдиган бу офат кишиларга жуда катта зарар етказади. Одатда бу зарар миллионлаб сўм билан ўлчанади. Бундай офатларни олдиндан билиш қийин. Шунга қарамай, унинг олдини олса бўлади. Бунда, энг аввало, инсоннинг ҳаётий тажрибаси қўл келади. Бунинг устига ўнлаб илмий-тадқиқот институтлари, тажрибахоналар, об-ҳавони кузатиш марказлари, қудратли фазовий воситалар табиий офатларни таҳлил қилиш билан шуғулланади. Табиий офатларни аниқлашга хизмат қиладиган ана шу воситаларга миллионлаб, баъзан эса миллиардлаб сўм маблағ сарфланади.

Шунга қарамай, офатларнинг юз бериши ва одамларга зарар етказиши кишига алам қилади. Устига-устак мўъжизасиз нарсанинг мўъжиза бўлиб кўриниши янада аламли. Зеро, табиий офатлар юз беришига, кишиларнинг қурбон бўлишига ва улкан моддий захираларнинг кўкка совурилишига одамларнинг ўзлари ҳам сабаб бўлмоқда. Тошкент воҳасига табиий сув тошқини хавф солмайди. Бироқ, бундай хавф умуман йўқ, деб эҳтиёткорликнинг оддий қоидаларига бефарқ қараб бўлмайди. Бундай кафолатни ҳеч ким беролмайди.

1987 йилнинг ёзи ўта ташвишли келди. Тоғларга қалин қор тушган эди. Юқори ҳосил ва қўшимча киловатт-соат қувват бўлишидан қувонадиган деҳқонлар ва энергетикларни ташвиш босди. Идорадан идорага ташвишли хабарлар оқа бошлади.

«Ўзбекистон Энергетика ва электрлаштириш вазирлигига... Ўзбекистон гидрометеорология ва атроф-муҳит назорати бошқармаси маълумотларига қараганда, Чорвоқ сув омборига секундига 570—670 куб метр сув қуйилиши кутилмоқда. Шунча миқдордаги сувни чиқариб юбориш эса Чирчиқ дарёси ўзанида ҳалокатли вазиятни вужудга келтиради. Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги шошилинч равишда омбордан сув чиқаришни секундига 550 куб метргача белгилашни ва Чорвоқ гидроузели иш режасини бундан буён келишиб олиб боришни сўрайди.

Ўзбекистон мелиорация ва сув хўжалиги вазири ўринбосари Афонин».

«Июнь ойининг биринчи ўн кунлигида Чорвоқ омборига қўшилаётган сув ҳажми секундига 800 куб метрни ташкил этди. Яна кўпайиши кутилмоқда. Сув омборидан оқизиш миқдорини ошириш ҳақидаги масалани кўриб чиқишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистон гидрометеорология ва атроф-муҳит назорати бошқармаси бошлиғи Н. Н. Аксарин».

Бу ўша ташвишли дамлар ҳужжатларининг айримлари холос. Тянь-Шаннинг Жануби-Ғарбий тизмалари — Угам, Талас Олатови, Псском ва Чотқол чўққилари усти бўйлаб бағрига мутахассисларни босганича чархли тайёралар айлана бошлади. Мутахассислар тоғларда қор эриши кучаяётганини қайд этдилар. Баланд тоғ кўллари — Ихнач, Шовуркўл, Қоратўқа ҳавзаларида сув сатҳи кескин кўтарилган эди. Бу жиддий хавф туғдирарди. Агар сув уриб кетгудек бўлса, миллион куб метрли кучли сел оқими Псском дарёси бўйлаб Чорвоқ сув омборига бостириб киради.

Бузғунчилик ва ҳатто ўлим олиб келувчи сел оқимлари ва кўчкилар жумҳуриятимизнинг гоҳ у, гоҳ бу районида ҳозир ҳам бўлиб туради. Жигаристонда юз берган фожиани эслаш кифоя. Тинимсиз ёмғирлардан сўнг бошланган кучли тоғ кўчкиси гўзал бир қишлоқни унинг 50 аҳолиси билан кўмиб юборди. Бу фожиа эҳтиётсизлик туфайли юз берди.

Фойдали ҳажми 1,6 миллиард (тўла ҳажми 2 миллиард) куб метр сув сиғдирадиган Чорвоқ сув омбори Чирчиқ дарёси оқимини мавсумий бошқариб туришни таъминлайди. Шуни эътироф этиш керакки, бу сув омбори жуда ишончли ва самарали иншоотдир. Гидроузел таркибида ГЭС ҳам қурилган бўлиб, у жуда арзон электр энергияси ишлаб чиқаради. Сув омбори 800 минг гектар ерни сув билан таъминлайди. Баланд тўғон эса тоғ дарёларида сув кўпайган пайтда Чирчиқ дарёси ҳавзасининг водий қисмини тошқиндан асрайди. Ундан оқилона фойдаланиш Тошкент воҳаси аҳолиси учун ҳеч қандай хавф туғдирмайди.

Аммо табиат жуда ўжар бўлишини ҳам унутмаслик керак. Бизда эса бу нарсага кўпинча парво қилишмайди. Ҳолбуки, Чорвоқ сув омбори қор кўп ёғадиган минтақада жойлашган ва тоғ дарёлари ҳар 10—11 йилда такрор жўшиб-тошиб туради. Мутахассислар фикрича, 100 йиллик кузатувлар шундан далолат беради. Шунинг учун «Чирчиқ дарёси ўзани шундай ҳолатда бўлиши кераки, секундига камида 2.300 куб метр сувни бемалол ўтказсин. Бу сув ҳеч қандай тўсиқсиз, ҳеч кимга зарар етказмай ўта олиши лозим. Шунга қарамай...

Омбор ҳамда Чирчиқ дарёси ўзанидан фойдаланиш режимини билиши керак бўлган Тошкент, Чирчиқ шаҳарлари ва районларнинг маҳаллий маъмурлари рухсати биланми ёки рухсатисиз кишилар Чирчиқ дарёси адоқларига «катта» юриш бошладилар. Гидрометеорология ва атроф-муҳит назорати, сув хўжалиги ва энергетика хизматларининг белгиланган тартибда розилигисиз дарё адоқларида боғ-томорқа ширкатлари, дам олиш базалари, дала ҳовлилар, кооперативлар ва саноат корхоналари пайдо бўла бошлади. Улар орасида Тошкент мотор заводи ва санитария-техника ускуналари заводи, карьер ташкилотлари, чорвачилик фермалари бор. Қаторлаштириб уйлар қуриб ташланди.

Қани энди бу ишлар дарё ўзанини тартибга солиш билан баравар олиб борилса... У ер-бу ердагина дарё соҳилига бетон плита ётқизилди, шағал тўкиб дамбалар қургандай бўлишди. Бироқ булар бари қўл учида — наридан бери қилинди. Шу боис уларни сел ювиб кетди.

Дарё адоқларини ўзлаштириш, ўйламай-нетмай — пала-партиш ўзлаштириш ҳамон давом этмоқда. Эски ўзан бузиляпти, баъзи жойларда кўмиб ташланяпти (шўринг қурғур кооператорни эсланг). Натижада Чирчиқ дарёсининг сув ўтказиш имконияти йўққа чиқарилмоқда. Адоқларга ўрнашиб олаётганлар эса фавқулодда ҳолатларда ва Чорвоқ сув омборидан ошиқча сув бўшатилганда тошқинга дучор бўлиш хавфи остида қолмоқдалар.

1987 йилнинг ёзида, танг вазият юз берган чоғда энергетиклар Чорвоқ сув омборидан сувни чиқариб юборишга мажбур бўлдилар. Секундига 600—630 куб метр сув бўшатилди. Шунда дарё адоқларини ўйламасдан эгаллаганлар сув остида қолдилар. Барот, Озодбош, Тузель қишлоқлари атрофларидаги дала ҳовлилар, Роҳат кўлидан 10 километр юқоридаги темир-бетон буюмлар заводининг цехларини, бир қатор бошқа масканларни сув босди. Сирғали яқинида — сув тақсимлагич Қорасув канали олдидаги, Чирчиқ шаҳри темир-бетон буюмлар комбинати атрофидаги дамбаларни сув ювиб кетди. Бешта экскаватор сув остида қолди.

Буларнинг ҳаммаси сув омборидан атиги 600—630 куб метр сув чиқарилганда юз берди. Борди-ю, бу сув яна 300—400 куб метрга оширилса борми, унда Тошкент мотор заводи яқинидаги кўприк атрофида дарё ўзани торлигидан сув Бахт кўли орқали уриб кетиб заводни, бошқа хўжалик иншоотларини, аҳоли уй-жойларини босган бўлардн.

Эътибор беринг-а, бу ерда гап атиги минг куб метр сув ҳақида бораётир. Хавфли вазият пайдо бўлиб, секундига икки минг куб метрдан сув оқизилса, унда нима бўлади?!

1987 йилги ташвишли воқеалар афтидан ҳеч кимга сабоқ бўлмаганга ўхшайди. 1988 йили Чирчиқ дарёси адоқларини яна сув босиш хавфи пайдо бўлди. Биз мутахассислар билан биргаликда Чирчиқ ГЭСлари тизмасининг бош гидроузелидан дарё бўйлаб то Тошкент мотор заводига қадар кезиб чиқдик, адоқларнинг ҳолатини кўздан кечирдик, кишилар билан гаплашдик.

Дарё адоқлари кўпгина жойларда, айниқса Чирчиқ шаҳри яқинида боғ-томорқа ширкатлари томонидан ўзлаштирилган. Бундай ўзлаштириш давом этмоқда. «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси адоққа ҳужумни айниқса кучайтириб юборибди. Озодбош қишлоғи яқинида ўнг соҳил бўйлаб «Химик» боғ-томорқа ширкати қурилишни бошлаб юборган. Бу ерда дала ҳовли уйчалари эмас, балки ҳашаматли ғиштин иморатлар солинмоқда. Чап соҳилда эса «Электрохимпром» дарё адоғига ўзининг чорвачилик фермасини жойлаштирган. Ферма шундоққина ер ости сувлари сизадиган жойда. Чорва молларининг гўнги, пешоби табиийки ер ости сувларига қўшилади. Ундан дарёга оқиб ўтади. Пастда эса — Тошкент яқинида бу усулда одамлар чўмилади, шу сувни маиший эҳтиёжларга ишлатишади. Кейин бўлса — нега бизда касаллик кўп, нега ўлим кўп? — деб бош қотирамиз.

Дарё адоғида қум-шағал кавлаш ишлари олиб борилмоқда, йўллар қурилмоқда, уйлар тикланаётир. Бу уйларнинг кўпи хом ғиштдан. Кичик-кичик уйчалар қурилган дала ҳовлилар жуда кўп. Айтишларича, бундай дала ҳовлилар эгасига 5—6 минг сўм (ҳозир яна ҳам қиммат)га тушмоқда. Боғ ва томорқалар яхшилаб парвариш қилинган, кўплаб мева ва сабзавот ҳосили олинмоқда.

...Мана шуларнинг ҳаммаси бутунлай муҳофазасиз. Кутилмаганда сув бутунлай ювиб кетиши мумкин. Бунинг учун ким жавоб беради? — сўраймиз дала ҳовли эгаларидан. Улар елка қисишади. Маҳаллий идораларнинг маъмурларичи? Уларнинг фаолиятини эса «ташвишли тунлар»да қилинаётган қўнғироқлардан билса ҳам бўлади.

Мана, 1991 йилнинг ёзи. Ҳамма нарса жой-жойида. Ҳеч нарса ўзгаргани йўқ. Кўзадаги жин ухлаб ётибди. Кимлардир ўз тақдирини синашда давом этиб жиннинг жиғига тегаяпти...

Чорвоқ сув омбори ҳавзасида ва Чирчиқ дарёси адоқларидаги ташвишли гидрометеорологик вазият бу йил ёзда ҳам юз берди. Афтидан, бундан буён у ҳамиша бўладиганга ўхшайди. Чирчиқ дарёси адоқларида тартиб ўрнатиш масаласи ҳал этилмас экан, тошқинларга қарши қатъий тадбирлар белгиланиб, аҳоли ва хўжалик иншоотлари ундан ҳимоя қилинмас экан, хавфли вазият давом этаверади. Ҳозир дарё адоқларида минглаб аҳоли истиқомат қилмоқда, миллионлаб сўмлик моддий бойликлар тўпланган. Вазият эса эҳтиёт бўлишни тақозо этмоқда. «Офат кўрмай десанг, ҳушёр бўл!» — деб бежиз айтишмаган донолар. Ахир кўза кунда эмас, кунида синади.

Ю. ШАФЕРОВ.

• Ўзбек киноси экранида

«Кўзларим йўлингда»

Тошкентдаги Кинематографчилар уйининг томошагоҳида «Юлдуз» ижодий уюшмаси тайёрлаган «Кўзларим йўлингда» бадиий фильмининг илк намойиши бўлди.

Ёзувчи Фарҳод Мусажоннинг сценарийси ва режиссёрлиги асосида олинган ушбу фильм томошабинлар томонидан илиқ кутиб олинди. Ўзининг актёрлик ва режиссёрлик қобилияти билан халққа танилган Мелис Абзалов фильмнинг бадиий раҳбари сифатида мукаммал иш олиб борганлиги алоҳида таъкидланди. Операторлар А. Исмоилов ва Э. Искандаровларнинг ижодий изланишлари, топқирликлари фильмнинг моҳият-мазмунини тўлақонли талқин этишга имкон яратган.

— «Кўзларим йўлингда» — замонавий мавзуда ишланган фильм, — дейди режиссёр Фарҳод Мусажон. — Бу мавзуни танлаганимиз ҳам бежиз эмас. Сўнгги вақтларда ишланган фильмларнинг аксариятида турмушимиздаги салбий ҳолатлар қаламга олинади. Биз бунга қарши ўлароқ бугунги кунда одамлар ўртасидаги садоқатни, вафони, меҳр-оқибатни ва диёнатни янги фильмимизда экранга олиб чиқишга ҳаракат қилдик. Озод ва Шодия образлари орқали бунга эришдик, десам янгилишмайман. Бош ролларни ижро этган актёрлар Мирза Холметов ва Фотима Режеметовалар ўз истеъдодларини яна бир бор намойиш этдилар. Ширин Азизова, Теша Мўминов каби Ҳамза номидаги Ўзбек давлат академик драма театри актёрларининг ижодий маҳоратларини ҳам тилга олиб ўтиш жоиз. Ўйлаймизки, бу бадиий фильм халққа манзур бўлади.

М. КОЗИЕВ.

• Танлов якунланди •

Кимнинг узуми ширин?

Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси икки кун мобайнида соҳибкорлар ва мутахассислар билан гавжум бўлди. Бунда Ўзбекистоннинг барча вилоятларидан келган боғбон-соҳибкорлар ўз меҳнатларининг самараси бўлмиш ширин-шакар узумларни намойиш этишди. Бу танлов Ўзбекистонда узумчилик тобора ривожланиб бораётганлигини кўрсатди.

Ҳолбуки бундан беш-олти йиллар аввал Иттифоқ ҳукуматининг спиртли ичимликларга қарши кураш юзасидан чиқарган қарори туфайли кўплаб боғроғларимиз таги билан қўпориб ташланганди. Кўплаб ихтисослаштирилган давлат ва жамоа хўжаликларида анча йиллардан бери ҳосил бериб турган винобоп узумлар майдони сийраклашди. Ўрнига эса хўраки узумларнинг қаламчалари экилганди.

Бироқ шунга қарамай ўзбек боғбону соҳибкорлари мардонавор меҳнат қилиб, узумдан мўл ҳосил етиштириб келишди. Аслини олганда республикамизнинг турли бурчакларида бу соҳанинг етакчи усталари бор. Масалан, Паркент деганда бол томиб турган узумлар киши кўз олдида гавдаланса, Ҳасанбой деганда карсиллама ҳусайнилар хаёлга келади. Борингки, Самарқанднинг Булунғур районида кишмиш майизлари тилёрарлиги билан ажралиб туради.

Бу галги танловда ҳам ана шу нарсалар яна бир бор эслаб ўтилди. Шуниси диққатга сазоворки, республикамизнинг турли вилоятлари вакиллари танлов ғолиби бўлишди. Масалан, Самарқанд вилоятининг Кўшработ районидаги Свердлов номли давлат хўжалиги аъзолари мўл ҳосил олаётганликлари, узумчиликни кескин ривожлантирганликлари учун хўжалик директори Толдибой Отаевга Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирлиги томонидан «Жигули» автомашинаси сотиб олиш имконияти берилди. Жиззах районидаги Ҳ. Олимжон номли давлат хўжалиги бригада бошлиғи Маҳамат Аҳмедов «Урал» аравачали мотоцикли билан мукофотланди. Узумчиликка илм-фан ютуқларини кенг жорий этиш туфайли катта ютуқларга эришаётган Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасига рангли телевизор тақдим этилди.

Танлов якунларига кўра кўпгина соҳибкорлар Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг мукофотларига сазовор бўлишди. Жумладан, Тошкент вилоятининг «Паркент» давлат хўжалиги бригада бошлиғи Неъматулла Оролов, Жиззах вилоятининг Алексеевский номли давлат хўжалиги бригада бошлиғи Сулаймон Шодмонов, Свердлов районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бригадири Саъдулла Бозоров, Жарқўрғон районидаги Ҳ. Олимжон номли давлат хўжалиги бригадири Эшбўри Чориев, Жалолқудуқ районидаги «Болгария» давлат хўжалиги бригадири Исмоил Абдуваҳобовлар танловнинг биринчи даражали мукофотига сазовор бўлишди. Ўн кишига иккинчи даражали, ўн беш кишига учинчи даражали мукофотлар топширилди.

— Умуман, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирлиги томонидан ўтказилган бу танловда келгуси режалар ҳақида ҳам маслаҳатлашиб олинди, — дейди «Ширинак» комиссиясининг раиси, вазирлик мева-сабзавотчилик бошқармасининг бошлиғи Ҳамроқул Холиқов. — Бу ерда республикамизда етиштирилаётган турли майизлар ҳам намойиш этилди. Эндиликда етиштирилган маҳсулотларни асраш, ҳатто уларни кўкламда ҳам эл дастурхонига тортиқ этиш борасида маслаҳатлашиб олинди. Танловда соҳибкорларни рағбатлантириш учун вазирлик томонидан каттагина маблағ ажратилди. Жумладан, биринчи мукофотга сазовор бўлганларга 500 сўмдан, иккинчи даражалисига 300 сўмдан, учинчи даражали диплом олганларга эса 200 сўмдан мукофот берилди.

Ўйлаймизки, бу танлов жумҳуриятимизда узумчиликни янада ривожлантиришда муҳим омил бўлади.

Ш. МИРҲАБИБОВ.

Халқимизда қари билганини пари билмайди, деган нақл бор. Оталар ҳамиша ёшларга яшаш ва ишлашда тўғри йўл кўрсатиб келишган. Уларнинг жуда бой ҳаёт тажрибаси айниқса ҳозирги иқтисодий қийинчилик пайтида қўл келяпти. Шунинг учун ҳам Жалолқудуқ район партия ва совет ташкилотлари райондаги барча кексаларнинг куч ва имкониятларидан иложи борича кенгроқ фойдаланишга ҳаракат қилишяпти.

— Ҳозирги пайтда энг муҳими, осойишталик ва ҳамжиҳатликни сақлаш, одамларга тўғри йўл кўрсатиш, ёшларни халқимизнинг энг яхши удумлари асосида тарбиялашдан иборат, — дейди район меҳнат ва уруш фахрийлари кенгашининг аъзоси Мадаминжон Тошбоев. — Кенгашимиз ўзи олиб борадиган ишларни қатъий режалаштирган. Район ва хўжаликлар миқёсида ўтказиладиган тадбирлар мана шу режа асосида олиб борилмоқда. Тез-тез меҳнат жамоаларига бориб турли мавзуларда суҳбатлар ўтказяпмиз, деҳқончиликнинг муҳим масалалари юзасидан ўз маслаҳатимизни беряпмиз.

СУРАТДА: Жалолқудуқ район агросаноат уюшмаси раиси Дилёржон Қирғизов, фахрий педагог Мадаминжон Тошбоев, жумҳурият миқёсидаги пенсионер, устоз пахтакор Шомурод Олимов навбатдаги мулоқотлар олдидан ўзаро суҳбатлашмоқдалар.

Сўз ва сурат Т. ҲАМРОҚУЛОВники.

СПОРТ

БУЕҒИ НИМА БЎЛАРКИН

● ОЛИЙ ЛИГА футбол жамоалари мамлакат чемпионати ўйинларини якунлашларига саноқли кунлар қолмоқда. Футболчилар яна бешта тур учрашувлардан кейин чемпионатга якун ясалади. Табиийки ҳал қилувчи давра ўйинларини кўтаринки руҳда ўтказаётган жамоалар мавқеларини мустаҳкамлаш, кучли олтиликка кириш, қолаверса, совринли ўринлардан бирини эгаллашга даъвогарлик қилмоқдалар. Бугунги кунда пойтахт спартакчилари билан армиячиларини чемпионликка асосий талабгорлардан дейиш мумкин. 25-тур учрашувлари кеча «Локомотив» ва «Спартак» (М) учрашуви билан якунланди.

Бўлиб ўтган ўйинлардан кейин эса ЦСКА футболчилари 35 та очко билан биринчи ўринга кўтарилишди. Улар Киев динамочиларини қабул қилиб (0:0), очколарини 35 тага етказишди. Спартакчиларда эса 34 та очко бор. Торпедочилар ўз майдонларида «Днепр» жамоаси билан ўйнаб (1:0), очколарини 31 тага етказган ҳолда учинчи ўриндаги мавқеларини мустаҳкамлашди. Минск динамочилари, Москванинг «Динамо» жамоаси, «Арарат» футболчилари ҳам ғалаба қозониб, анча ўнгланиб олишди.

Хавфли поғоналарни эгаллаб турган футбол жамоаларига яқин турган «Металлург футболчилари эса ўнгланиб олиш йўлида дадил қадам ташлашди. Улар пахтакорчиларни қабул қилиб, дарвозага учта жавобсиз тўп киритдилар. «Металлург» ҳисобидаги очколар 21 тага етди. Шундай қилиб охирги уч поғонани эгаллаб турган «Пахтакор» «Локоматив» ва «Металлист» жамоаларининг аҳволлари янада мушкуллашди. Қолган ўйинларда ўзларини кўрсатиб, мухлислар ишончини оқлаш, мавқени мустаҳкамлаб, хавфли поғоналарни тарк этиш учун фурсат етармикан? Айниқса, пахтакорчиларнинг олий лигадаги ўринларини сақлаб қолишлари учун катта ғайрат, маҳорат ва имкониятлардан унумли фойдаланиш зарур бўлиб турибди.

МУҲИМ ҒАЛАБА

● МАЪЛУМКИ биринчи лигада мавсум охирида бир эмас олти жамоа билан хайрлашишга тўғри келади. Шунинг учун футболчилар қуйи поғоналарни тарк этишга астойдил интилмоқдалар. Фарғона водийси футбол жамоалари ҳам бу борада ишончни оқлашга интилишмоқда. Сирасини айтганда «Навбаҳор» билан «Нефтяник» футболчилари сафар учрашувларини сусткашлик билан ўтказиб, имкониятларни бой беришмоқда. Лекин ўз майдонларида астойдил ўйнаб, очко тўплашмоқда. Жумладан «Навбаҳор» футболчилари «Даугава»ни қабул қилиб (5:2), ғалаба қозонишган бўлса, «Нефтяник» — «Зенит» билан учрашувда 2:1 ҳисобида муваффақиятга эришди. Ҳозир ҳар иккала жамоа 30 тадан очко билан кучли ўнликда жой олиб турибди. Чемпионатда эса «Ротор» 41 очко билан олдинда бормоқда.

ОҚЛОВ

1939 йил баҳорида Митан (ҳозирги Иштихон ва Кўшробот районларининг бир қисми) районида дув-дув гап тарқалди: «Эшитдингизми, район газетасининг муҳаррири Рўзи Султонов фирқадан ўчирилибди. Аксилинқилобчилар гуруҳини тузган экан...»

У камбағал деҳқон оиласида туғилиб ўсди. Султон батрак турмуш уқубатлари туфайли ҳаётдан кўз юмганда Рўзи ўттиз иккига қадам қўйган эди. Саккиз нафар фарзанд ота меҳридан жудо бўлиб қолаверди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига.

Ариза

Менинг отам Рўзи Султонов 1907 йилда туғилган. Миллати ўзбек. 1932 йилдан КПСС аъзоси. Самарқанддаги ўзбек олий қишлоқ хўжалик мактабини битирган. Самарқанд вилоятидаги собиқ Митан районида турли вазифаларда ишлаган.

У 1935—38 йилларда 2-Қўшробот МТСида директор ўринбосари, директор, 1938—39 йилларда Митан районида чиқадиган «Сталин йўлидан» рўзномаси муҳаррири ва бошқа вазифаларда меҳнат қилган.

Кейинчалик айрим шахслар томонидан қилинган туҳмат туфайли «аксилинқилобий фаолият»да айбланди. 1942 йил 26 октябрда Самарқанд вилоят суди томонидан йигирма йил қамоқ жазосига ҳукм этилган. 1943 йил 3 майда қамоқхонада отиб ўлдирилган.

Сиздан аризамни кўриб чиқишда ва отам коммунист Рўзи Султоновнинг нечоғлик айбдор ёки айбсиз эканлигини аниқлашда ёрдам беришингизни сўраймиз.

Убайдулло РУЗИЕВ,
13. 3. 90 йил.

Убайдулло ака отаси сиймосини эслай олмайди. Чунки Рўзи Султонов туҳматга учраб қамалганда у бир ёшга ҳам тўлмаган чақалоқ эди.

Рўзи Султоновнинг пок номини тиклаш учун Ўзбекистон ССР Прокуратураси ва Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлик комитети Самарқанд вилоят бошқармаси ходимлари катта ишни амалга оширдилар. Улар архивларда ётган, эллик йил муқаддам битилган ўнлаб ҳужжатларни бирма-бир кўздан кечирдилар. Бу борада имконлари даражасидаги барча ишни қилдилар.

Рўзи Султонов ҳаётига оид ҳужжатларни кўздан кечирар эканмиз, бизни бир нарса — бу одамдаги ҳаётга чанқоқлик ҳисси ҳайратга солди. У ҳамиша тўлақонли яшашга интиларди. 1932 йилда, ҳали маҳаллий миллат кишилари ўртасида олий маълумотлилар сони бармоқ билан санарли бўлган бир даврда у Самарқанд шаҳридаги ўзбек олий қишлоқ хўжалик мактаби (ҳозирги қишлоқ хўжалиги институти)ни битирди. МТС директори ўринбосари, директори, район партия комитетининг йўриқчиси, йўл қурилиши идорасининг бошлиғи бўлиб ишлади.

Рўзи Султонов кейинчалик Митан район «Сталин йўлидан» газетасининг муҳаррири этиб тайинланди. Кимгадир олий маълумотли агроном, илгари ҳеч қачон газетада ишламаган кишининг муҳаррир вазифасига тайинланиши эриш туюлиши мумкин. Бироқ қўлимизда Рўзи Султоновнинг ўша пайтларда жумҳурият «Қизил Ўзбекистон», (ҳозирги «Ўзбекистон овози») газетасининг фаол жамоатчи мухбири бўлганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар бор. Мана, улардан айримлари:

«Ўртоқ Султонов Р. Сизнинг Қўшробот сельпоси раиси Худоёровнинг колхозчилар учун келган буғдойни бозорга олиб чиқиб сотиб юборгани ва ноёб молларни харидорлардан яшираётгани ҳақидаги мақолангиз исбот бўлди. Ҳозирги пайтда бу масала билан район прокуратураси шуғулланаётир.

«Қизил Ўзбекистон» газетаси ишчи ва колхозчи хатлари бўлимининг котиби: (имзо)».

Ёки бундай ёзишмаларнинг яна бири:

«Ўртоқ Султонов Рўзи. Сизнинг Митан район Қўшробот даҳа Советидаги «Қизил йўл» колхози раиси Саманов колхознинг юк машинасини шофёр Мартиненко қўлига топшириб ундан тушган пулни ўзлаштираётгани ҳақидаги мақолангиз исбот топди. Мартиненко ишдан бўшатилди. Самановнинг иши тегишли идораларга топширилди.

Ишчи ва колхозчи хатлари бўлимининг котиби: (имзо.)».

Унинг бундай мақолалари жумҳурият, вилоят ва район газеталарида мунтазам босилиб турарди. Эҳтимол район партия ва ижроия комитетлари Рўзи Султоновни муҳаррирлик вазифасига тайинлаганда унинг айнан шу қобилиятини ҳисобга олгандир.

1939 йилнинг бошидан Рўзи Султонов ҳақида турли туҳмат ва маломат тошлари райком ва НКВД идораларига ёпирилиб туша бошлади. Ўша давр «удуми»га кўра бу ишларнинг оқибати ўзини кўп куттирмади.

Район партия комитети бюросининг мажлисида Рўзи билан яна икки киши ўз вазифасидан олиниб партия сафидан ўчирилди. Улардан бири Рўзи Султоновнинг акаси — район ижроия комитетининг раиси Ғойибназар Султонов бўлса, иккинчиси укаси — район комсомол комитетининг иккинчи котиби Абди Султонов эди. Ғанимлар ўз мақсадларига эришишди.

ГУЛАГнинг (Лагерлар бош бошқармаси) собиқ маҳбуси ҳозирги пайтда 79 ёшли отахон Абди бобо Султонов ҳикоясидан:

«Билмадим, негадир менинг ишимни алоҳида ажратишиб, ўша 1939 йили қамаб юбордилар. Умидли дунё-да, ўзимча, мени қамашди, энди акаларимга тегишмаса керак, деган фикр хаёлимдан ўтди. Кейин билсам уларнинг пешонасига меникидан ўн баравар даҳшатли қисмат битилган экан. Менга ўша пайтлар учун унча кўп бўлмаган муддат — тўрт йил белгилашди. Олис шимол ўрмонларида дарахт кесдик. Бахтимиз бор экан, ўлмай-нетмай қайтдик.

Сизга қизиқ бир воқеани айтиб берай. Суд ҳукмидан кейин мени Тошкент қамоқхонасига олиб боришди. У ерда анча вақт қолиб кетдим. Тақдирнинг ўйинини қарангки, орадан уч-тўрт ой ўтгач, судда гувоҳ бўлиб қатнашган ва ёлғон кўрсатмалар берган кишиларнинг ўзлари ҳам қаторлашиб мен ётган қамоқхонага бориб қолишди... Уларнинг айримлари мени кўриб, нима қилиб қўйдик ўзи, дея йиғлашарди... Кейин билсам уларни ҳам турли айб билан қамашибди. Бу дунёнинг ишларини кўриб, «тавба» деб ёқа ушлайсан...».

Укаси Абди ва акаси Ғойибназар Султоновлар қамалгандан сўнг Рўзи Султоновнинг тақдири қандай кечди?! Нега у 1939 ёки 1940 йилда эмас, балки 1941 йилда қамалди? Қўлимиздаги ҳужжатлар шундан гувоҳлик берадики, Рўзи Султонов дўстларининг маслаҳати билан бу ғалвалардан вақтинча олисроқда бўлиш ниятида Тожикистонга кетади.

Халқ хўжалигининг турли соҳаларида ишлаб тажриба орттирган бу кишини тез орада Тожикистон ССР Пролетар район ижроия комитетига йўриқчи этиб тайинлашди. Кейинчалик у, эҳтимол юртига яқин бўлиш учундир, Тошкент округининг Бекобод район ижроия комитетига ишга ўтади.

Лекин ўз юртида унга аччиқ қисмат ҳозирлаб қўйилган эди. 1941 йил 30 сентябрда Рўзи Султонов қамоққа олинди. Шундан кейин содир бўлган воқеалар ҳозирга қадар унинг хотини — Туйғун опа, фарзандлари Носир ва Убайдулло учун сирлигича қолган эди. Орадан кўп ўтмай, Рўзи Султонов тергов пайтида қамоқдан қочибди, деган гап тарқалди. Уни бу ишга нима мажбур этди экан? Ё туҳмат балосидан барибир қутула олмаслигига кўзи етгач, сўнгги чора деб шу йўлни танладими? Ёки бегуноҳ бўла туриб жаллод ўқидан ўлгунча адолат истаб Тошкент, Москвага бормоқчи бўлдими? Энди бизнинг ихтиёримизда фақатгина тахминлар қолган, холос...

Лекин Рўзи Султонов бошида қора қуюнлар айни 1939 йилдан буён ўралашгани маълум. 1939 йил 9 апрелда Митан район НКВД бўлими бошлиғи, хавфсизлик хизмати сержанти Москалёв Рўзи Султонов устидан иш қўзғатиб, уни районда қишлоқ хўжалик ишларини амалга оширишга атайлаб халал берганликда, совет, партия аппарати ходимларига, мамлакат раҳбарларига туҳмат қилганликда, уларнинг шаънига номаъқул гаплар айтганликда айблаб, қамоққа олиш ҳақидаги ордерга имзо чекади. Лекин Р. Султонов Тожикистонга кетиб қолганлиги муносабати билан бу иш орқага сурилади.

ПОК НОМИ ТИКЛАНДИ

1941 йил 30 сентябрда у Бекобод район НКВД бўлими томонидан қамоққа олинади ва Митан районига юборилади. Ўзбекистон Давлат хавфсизлик комитети Самарқанд вилоят бошқармаси ходимлари бизга Рўзи Султонов ишига оид айрим ҳужжатлар билан танишиш имконини яратишди. Бундан ярим аср муқаддам битилган бу ҳужжатлар билан танишар эканмиз, бир нарса кишини ҳайратга солади. У ҳар қандай қийнов-қистовларга қарамай ўзига қўйилган биророта айбни ҳам бўйнига олмаган. Бундан ташқари қамоққа ноҳақ олинганлигини айтиб, тергов изоляторида бир неча марта очлик эълон қилган. Бироқ, тергов ишларини олиб борган Митан район НКВД бўлимининг ўша пайтдаги бошлиғи, хавфсизлик хизмати кичик лейтенанти Аҳмадалиевни Р. Султоновнинг бу норозиликлари қизиқтирмас эди.

Рўзи Султоновнинг хотини, ҳозирги пайтда 79 ёшга кирган Туйғун момо ҳикоясидан: «Эй-й, болам-а, нимасини айтай, у кунларнинг. Болаларимнинг худо раҳмат қилгур отаси қамалганда икки гўдагим билан пешонамни қаерга уришни билмай қолавердим. «Эринг халқ душмани» дейишди. Эрим қандай қилиб халққа душман бўларкан, ўйимнинг охирига етмайман... Куним ўтмай қолганидан икки боламни кўтариб отамникига бордим. Бир кечаси ҳовлини милтиқ кўтарган одамлар босиб кетди. «Эринг қаерда яширинган», деб мени қийновга олишди. Ҳовлини остин-устун қилиб титкиладилар. Отам қанча ялинмасин, мени олдиларига солиб ҳайдаб кетишди.

Кичкинам Убайдулло ўшанда ўн бир ойли чақалоқ эди. Уни ҳам кўтариб олганман. Бир жойга элтиб қамаб қўйдилар. Кейин билсам НКВДнинг қамоқхонаси экан. Уч кеча-кундуз шу ерда ўтирдик. Сал кўзим илинса, болам эмаклаб хонадан чиқиб кетади. (Нимагадир бизлар ўтирган хонани қулфлашмас эди). Кейин «Ол, болангни...» деган бақириқдан уйғониб кетаман. Отилиб ташқарига чопаман.

Шу-шу болаларимнинг отаси тўғрисида ҳеч хабар эшитмадим. Ўғилларим каттариб қолгандан сўнг «Отамиз отилган экан», деган гап топиб келишди...».

...Ҳаётнинг барча аччиқчучигини бошдан кечирган, йигирма саккиз ёшида икки фарзанди билан тул қолиб, минг заҳматлар чекиб, уларни оёққа тиклаган, элга қўшган бу онахоннинг тилидан бошига шунча кулфатлар солган одамлар шаънига ҳатто бир оғиз ёмон сўзни эшитмадик...

1990 йилнинг июль ойида Убайдулло Рўзиев жумҳурият прокуратурасидан қуйидаги мазмунда мактуб олди:

«Сизга шуни маълум қиламизки, Рўзи Султонов иши бўйича Самарқанд вилоят судининг 1942 йил 26 октябрдаги ҳукми юзасидан жумҳурият прокуратураси Ўзбекистон ССР Олий судининг пленумига норозилик киргизди. Рўзи Султоновнинг ҳаракатларида жиноят аломатлари бўлмаганлиги туфайли ушбу жиноий ишни бекор қилиш ҳақидаги масала қўйилди».

Ниҳоят 1990 йилнинг 31 августида Ўзбекистон ССР Олий суди пленуми Рўзи Султонов ишини қайта кўриб чиқди. Унинг акаси Ғойибназар Султоновга нисбатан қўлланилган ҳукмлар ҳам нотўғри эканлиги исботланди ва бекор қилинди.

Ўтган йилнинг охирларида Самарқанд вилоят партия ташкилоти назорат комиссияси Рўзи Султоновнинг партиявий ишини кўриб чиқиб, уни ўлимидан сўнг, 1932 йилдан КПСС аъзолигига тиклади.

...Рўзи Султонов ҳаётни севарди. Ўзи қилаётган ишдан завқланиб яшаш унинг одати эди. Шунинг учун ҳам орзуларини рўёбга чиқаришга шошиларди. Бироқ бу орзуларининг кўпи дилида армон бўлиб кетди... Лекин ўша машъум воқеалардан сўнг ярим аср ўтган бўлса-да, ҳақиқатнинг тикланиши унинг умр йўлдоши Туйғун момо, фарзандлари Носир ва Убайдулло акалар кўнглига таскин бериб турибди.

Шу тариқа қатағон йилларида очилган яна бир «жиноий» ишга якун ясалди. Яна бир коммунистнинг пок номи, шу пайтга қадар туҳматлар туфайли қора доғ тушган таржимаи ҳоли тикланди.

Марди НУРИДДИНОВ,
Музаффар МУҚИМОВ,
Самарқанд вилояти.

ОБ-ҲАВО...

Ўзбекистон об-ҳавони кузатиш марказидан олинган маълумотга қараганда ҳафта бошида ҳавонинг қуруқ ва иссиқ бўлиши кутилмоқда. Ҳарорат кечалари 14—20, кундузлари 32—37, жанубий ҳудудларда 39 даражагача кўтарилади. Шундан кейин мамлакат Европа қисмидан эсган салқин ҳаво туфайли ҳарорат пасаяди. Кечалари 7—13, кундузлари 24—30, Жанубда кечалари 10—15, кундузлари 29—34 даража атрофида иссиқ бўлади. Ҳафта охирида яна ҳарорат кўтарилиши мумкин.

...САЛОМАТЛИК

Семашко номидаги табиий тиклаш ва тиббий даволаш илмий-тадқиқот илмгоҳи мутахассислари шарҳига қараганда об-ҳаводаги бундай беқарорлик юраги ҳаста ва нафас олиш аъзолари шикаста беморларга салбий таъсир кўрсатиши мумкин экан. Бундай кишилар ҳаво етишмаслигидан қийналадилар. Шунинг учун даволовчи врач маслаҳати билан нафас олиш машқларини бажаришлари, ақлий ва жисмоний меҳнат қилишни маромга солишлари лозим бўлади.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

КОНТАКТ

ФАҚАТ ИШБИЛАРМОНЛАР УЧУН

Ижара, қўшма ва кичик корхоналар, кооперативлар, ассоциациялар, концернлар, акционерлик жамиятлари, мол — хом ашё биржалари, брокерлик идоралари ва бошқа тадбиркорлик ташкилотлари раҳбарлари

ДИҚҚАТИГА!

Кафолати чекланган «КОНТАКТ» жамияти «1992 йил жумҳуриятимизда мустақил равишда маҳсулот ишлаб чиқарувчи ва хизмат кўрсатувчилар» деб номланган

БАДИИЙ-БЕЗАКЛИ ИНФОРМАЦИОН — МАЪЛУМОТНОМА ТЎПЛАМИНИ

НАШРГА ТАЙЁРЛАМОҚДА

Унда мулкчиликнинг турли шаклларига асосланган 4 мингдан зиёд ижара, қўшма ва кичик корхоналар, кооперативлар, ассоциациялар, концерн, акционерлик жамиятлари ва бошқа тадбиркорлик ташкилотлари фаолиятлари тўғрисида маълумотномалар ўрин олади. Тўплам (унинг ҳажми 300 бетдан кўп бўлиб, тиражи 20 минг нусхадан кам эмас) Сизни Ўзбекистоннинг ўзига хос бой ва турли хил бозор маҳсулотлари билан таништиради, Шунингдек, жумҳуриятдаги корхоналар билан тўғридан-тўғри амалий алоқа ўрнатишингизга ёрдам беради. Сиз ундан ўзларингизга мақбул келадиган корхона раҳбарларининг исм, фамилиялари, кўрсатаётган фаолияти тўғрисидаги хабарларни, телефонлар, телетайплар, телекслар, телефакслар номерлари, ташқи иқтисодий банк ҳисоб счёти ҳақидаги маълумотларни оласиз.

Тўплам мамлакатнинг барча минтақаларига тарқатилиши мўлжалланмоқда. Бу эса Сизга ўз маҳсулотларингизни Совет Иттифоқининг барча ҳудудида реклама қилишга ёрдам беради.

Агар бизнинг таклифларимиз Сизни қизиқтирган ва ўз корхонангиз тўғрисида мазкур тўпламда маълумот, информация бермоқчи бўлсангиз қуйидаги манзилгоҳга хат юборишингиз мумкин: 740000, Урганч шаҳри, А. Герман кўчаси, 16-уй. «Контакт» кафолати чекланган жамият.

Шундан сўнг Сизга зудлик билан маълумот — информацияни тўпламда жойлаштириш шартлари, тегишли анкета, шартнома-буюртма намунаси юборилади.

ТЎПЛАМДАГИ МАЪЛУМОТ — ИНФОРМАЦИЯ УЧУН 120 СЎМ ПУЛ ТЎЛАНИШИ КЕРАК

Агарда тўпламдан корхонангиз ҳақида безаклар билан батафсилроқ маълумот ўрин олишини хоҳласангиз хоҳишингизга кўра дарҳол бадиий-безакли материаллар тайёрлаш учун юксак малакали суратчилар, рассомлар юборилади. Уларнинг меҳнат ҳақи айрим нархлар бўйича тўланади.

Тўпламда реклама бериш нархини эса қуйидаги жадвал орқали аниқлаб оласиз (саҳифа формати 210x300 мм).

форматига нисбатан қисмлари	пул нархи (сўм)
1/16	125
1/12	167
1/8	250
1/7	286
1/6	334
1/5	400
1/4	500
1/3	670
1/2	1000
3/4	1500
1 бет	2000
2 бет	4000

Агар реклама бадиий-безакли шаклда бериладиган бўлса унинг нархи юқоридаги жадвалга нисбатан 60 процент, иккита ёки ундан кўп бўёқ ишлатилса, 35 фоизга кўпаяди.

1—16 ФОРМАТГА ҚУЙИДАГИ РЕКЛАМАНИ БЕРИШ МУМКИН:

Кафолати чекланган «Контакт» жамияти сизнинг корхонангиз тўғрисидаги рекламани тўпламда чоп қилишни таклиф этади.

Газета, радио ва телевидениедаги реклама фақат бир кун яшайди. Рекламалар тўплами эса уммонсиз бозор денгизида сизнинг доимий ва ишончли ҳамроҳингиз бўлади.

КАФОЛАТИ ЧЕКЛАНГАН «КОНТАКТ» ЖАМИЯТИ КОРХОНАНГИЗ РЕКЛАМАСИНИ ТЎПЛАМДА ЧОП ЭТИШНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

РЎЗНОМА, РАДИО ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕДАГИ РЕКЛАМА БИР КУНГИНА ЯШАЙДИ, ХОЛОС.

РЕКЛАМА ТЎПЛАМИ СИЗНИНГ БОЗОР УММОНИДАГИ ДОИМИЙ ВА ИШОНЧЛИ ҲАМРОҲИНГИЗДИР!

Бизнинг ҳисоб счётимиз: 000606704, Урганч шаҳрининг Агропромбанкида, коди 736017.

Бизнинг манзилгоҳ: 740000, Урганч шаҳри, А. Герман кўчаси, 16-уй.

Маълумотлар учун телефон: 8-36222-40294.

Тошкент халқ хўжалиги олий билимгоҳи ҳузуридаги «Престиж» тижорат фирмаси

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой ичида қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шоҳ кўчаси, 49«а» уй.

«Престиж» тижорат фирмаси.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш республика давлат-кооператив маркази «Узмаиший марказ» раисининг ўринбосари Х. А. Аббосовга акаси

Ғайбулло АББОСОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент аэропорти жамоаси аэропорт бошлиғи А. Ғ. Рўзиматовга онаси

Ёқутжон Оллоберганова ҒОИПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекистон овози» рўзномаси жамоаси рўзноманинг Андижон вилояти бўйича ўз мухбири А. Қуронбоевга онаси

Турдибой қизи ШАРОФАТнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекмебель» ижара корхоналари уюшмаси жамоаси ходимлар бўлимининг бошлиғи М. Х. Шукуровга онаси

Хуршида Ғуломовна АКРОМХОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХЎЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

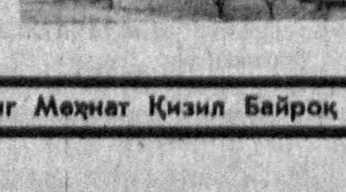

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: *700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.*

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, 32-53-20; партия турмуши, советлар ҳаёти, назария ва мафкура — 33-36-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; деҳқончилик саноати — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; иқтисодиёт ва ҳаёт — 33-12-16, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт, санъат, тил ва публицистика— 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35,32-55-16; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12 Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«УЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»
(«ГОЛОС УЗБЕКИСТАНА»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5984.
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Босишга топширилди — 23.00

№ 176.

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12